

ТАЛАБІРЧУК ОКСАНА

**УГОРСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА
РІВЕНЬ А1**

(ЕЛЕМЕНТАРНИЙ КОРИСТУВАЧ)

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
«ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА»,
«УКРАЇНСЬКА МОВА І ЛІТЕРАТУРА В
ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ З
МОВАМИ НАВЧАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ
МЕНШИН»

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА УГОРСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ОКСАНА ТАЛАБІРЧУК

УГОРСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА

РІВЕНЬ А1

(ЕЛЕМЕНТАРНИЙ КОРИСТУВАЧ)

Навчальний посібник

для студентів спеціальностей «Прикладна лінгвістика»,
«Українська мова і література в закладах загальної середньої освіти з
мовами навчання національних меншин»

Ужгород – 2019

УДК 811.511.141'243 (075.8)

Т 16

Рецензенти:

Дерке М.Ж. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри угорської філології Українсько-угорського навчально-наукового інституту.

Нодь Н.Й. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри угорської філології Українсько-угорського навчально-наукового інституту.

Талабірчук О.Ю. Угорська мова як іноземна. Рівень А1 (Елементарний користувач). Навчальний посібник для студентів спеціальностей «Прикладна лінгвістика», «Українська мова і література в закладах загальної середньої освіти з мовами навчання національних меншин». – Ужгород, 2019. – 125 с.

Рекомендовано до друку Методичною комісією Українсько-угорського навчально-наукового інституту ДВНЗ «УжНУ» (протокол № 1 від 4 вересня 2018 року).

Рекомендовано до друку Вченою радою Українсько-угорського навчально-наукового інституту ДВНЗ «УжНУ» (протокол № 3 від 27 листопада 2018 року).

Передмова

Навчальний посібник «Угорська мова як іноземна. Рівень А1 (Елементарний користувач)» призначений як для студентів вузів, так і для тих, хто починає вивчати угорську мову як іноземну та бажає швидко й ефективно засвоїти загальну граматичну структуру мови й лексичний матеріал. Навчальний матеріал посібника відповідає рівневі А1 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, згідно з якими користувач: *«Може розуміти і вживати побутові повсякденні вирази, а також елементарні речення, необхідні для задоволення конкретних потреб. Може відрекомендуватись або представити когось та може запитувати і відповідати на запитання про деталі особистого життя, наприклад, де він/вона живе; про людей, яких він/вона знає; про речі, які він/ вона має. Може взаємодіяти на простому рівні, якщо співрозмовник говорить повільно і чітко та готовий прийти на допомогу»*¹.

Кожна тема складається з теоретичного викладу матеріалу, практичної частини та завдань для самостійної роботи. Зміст теоретичної частини передається текстовими та зображувальними засобами, містить глосарій з теми та питання для самоконтролю. Систематизація граматичного матеріалу подана у вигляді оригінальних схем та таблиць, що значно полегшує вивчення угорської мови. Практична частина включає в себе лексику (словник) та практичні вправи. Метою посібника є формування комунікативних навичок для повсякденного спілкування. Цій меті підпорядкований і вибір лексики та тренувальні вправи і завдання, що передбачає якомога швидший перехід від навчальної комунікації до реального спілкування.

Завдання для самостійної роботи спрямовані на швидше засвоєння навчального матеріалу, формування здатності студента освоювати окремі теми без допомоги наставника.

¹ Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання д.пед.н., проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – С. 24/273.

Метою вивчення дисципліни є формування необхідної комунікативної спроможності в сферах професійного та ситуативного спілкування в усній і письмовій формах, навичок практичного володіння угорською мовою в різних видах мовленнєвої діяльності.

Завдання дисципліни полягає у навчанні та розвитку мовленнєвої діяльності, говоріння, діалогічного мовлення, читання, письма та перекладу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основні поняття угорської мови; фонетичні норми угорської мови; базову лексику та основні моделі словотворення.

вміти: сформувати мовні моделі звертання, ввічливості, вибачення, погодження тощо; робити повідомлення по вивченій тематиці та за змістом тексту.

Навчальний посібник може використовуватися не лише на аудиторних заняттях, але й для самостійного вивчення угорської мови.

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ.....	7
1.1. Основні фонетичні та граматичні особливості угорської мови	7
1.2. Алфавіт.....	9
Словник.....	14
Практичні завдання.....	18
Завдання для самостійної роботи	21
Тема 2. Артикль. Особовий займенник. Післяйменник	
Стверджувальні й заперечні частки	22
2.1. Вживання артикля.....	22
2.2. Вказівні та особові займенники.....	23
2.3. Післяйменник.....	24
2.4. Стверджувальні й заперечні частки так/ні.....	26
Словник	26
Практичні завдання	28
Завдання для самостійної роботи.....	31
Тема 3. Дієслово. Безоб’єктне (неозначене) дієвідміювання дійсного способу теперішнього часу.....	32
3.1. Дієслово.....	32
3.2. Безоб’єктне (неозначене) дієвідміювання дійсного способу теперішнього часу.....	32
Словник	39
Практичні завдання.....	41
Завдання для самостійної роботи.....	50
Тема 4. Суфікси -ul, -ül. Відмінкові закінчення, що відповідають на питання: Hol van? Nova megy? Honnan jön?.....	51
4.1. Суфікси -ul, -ül.....	51
4.2. Відмінкові закінчення (esetragok), що відповідають на питання: Hol van? Nova megy? Honnan jön?.....	51
Словник	54

Практичні завдання	56
Завдання для самостійної роботи.....	66
Тема 5. Вираження знахідного відмінка та множини іменників.....	67
5.1. Вираження знахідного відмінка.....	67
5.2. Утворення множини іменників.....	69
5.3. Суфікси -ás, -és.....	71
Словник	71
Практичні завдання	74
Завдання для самостійної роботи.....	80
Тема 6. Числівник.....	81
6.1. Кількісні числівники.	81
6.2. Порядкові числівники.....	82
6.3. Суфікс -s (-as, -os, -es, -ös).....	84
Словник	85
Практичні завдання	87
Завдання для самостійної роботи.....	95
Тема 7. Категорія присвійності іменників.....	96
7.1. Особово-присвійні закінчення.	96
7.2. Закінчення давального відмінка.....	98
Словник	98
Практичні завдання	99
Завдання для самостійної роботи.....	105
Шкала самооцінювання рівня володіння мовою.....	106
Список використаних джерел.....	108
Список підручників з вивчення угорської мови як іноземної.....	110
Інформаційні ресурси.....	111
Українсько-угорський словник.....	112

ТЕМА 1. Вступ

1.1. Основні фонетичні та граматичні особливості угорської мови

Угорська мова належить до сім'ї фіно-угорських мов, які поділяються на такі мовні групи: 1) прибалтійсько-фінську; 2) саамську; 3) волзьку; 4) пермську; 5) угорську. До угорської групи належать: угорська, мансійська і хантийська мови. Найбільше угорською мовою звичайно розмовляють в Угорщині, проте поширена вона й за кордоном, зокрема на сусідніх територіях Румунії, Сербії, Хорватії, Словенії, Словаччини, України та Австрії. Граматика угорської мови відрізняється від більшості індоєвропейських мов, у Європі угорська мова схожа лише на фінську.

Фонетичні особливості угорської мови:

- Фонемний ряд угорської мови наступний: *a, á, b, c, cs, d, dz, dzs, e, é, f, g, gy, h, i, í, j, k, l, ly, m, n, ny, o, ó, ö, ő, p, r, s, sz, t, ty, u, ú, ü, ű, v, z, zs*. Букви (*q, w, x, y*), які вживаються для позначення іноземних звуків, не вважаються частиною угорського фонемного ряду.
- Наголос в угорській мові завжди падає на перший склад.
- Усі ненаголошені голосні вимовляються чітко.
- Угорська мова характеризується наявністю коротких і довгих голосних, які утворюють пари: *a-á, e-é, i-í, o-ó, ö-ő, u-ú, ü-ű*. Для позначення довготи використовуються надрядкові знаки: одна ' або дві " риски. Короткість голосних не позначається, за винятком голосних *i, ö, ü*, у яких вона представлена однією або двома крапками. Довгота голосних часто носить смислорозрізнювальний характер. Наприклад, *agy* (мозок) *ágy* (ліжка), *öt* (п'ять) *ót* (його), *hat* (шість) *hát* (спина).
- За артикуляційною класифікацією (тобто за ступенем просування язика вперед або назад) голосні угорської мови поділяються на голосні переднього (*e-é, i-í, ö-ő, ü-ű*) та заднього (*a-á, o-ó, u-ú*) ряду.
- Для угорської мови характерна гармонія голосних. Це означає, що слова складаються або тільки з голосних переднього ряду (*szekrény* українською *шафа*) або заднього (*asztal* українською *стіл*). Зустрічаються слова зі

змішаними голосними, в основному запозичені з інших мов (*múzeum* українською *музей*).

Граматичні особливості угорської мови:

- Угорська мова належить до аглютинативних мов. Це означає, що граматичні та синтаксичні відношення, на відміну від російської та української мов, виражаються за допомогою спеціальних закінчень. *Аглютинативні мови (від лат. gluten «клей», agglutino «приклеюю») - мови, в яких граматичні значення виражаються особливими афіксами - приклеїками. Афікси-приклеїки позначають час, особу, число, спосіб, відмінок та інші граматичні значення. Кожен із афіксів-приклеїок має тільки одне суворо визначене значення. Приклеїки суто механічно приєднуються (приклеюються) до слова-основи. Таким чином, слово стає багатоморфемним, але межі між окремими морфемами зберігаються чіткими, що не допускає фонетичних змін на стику морфем². Наприклад, те, що в угорській мові можна виразити однією словоформою, у багатьох інших мовах щонайменше трьома: *látlak* українською *я тебе бачу*; німецькою *ich sehe dich*, англійською *I see you* і т.д.*
- В угорській мові відсутня граматична категорія роду.
- Іменник в угорській мові характеризується 28 відмінками.
- Замість дієслова «*мати (у значенні володіти чимось)*» вживається конструкція «*у мене є*». Наприклад, *nekem van lakásom* українською *у мене є квартира (я маю квартиру)*.
- Володіння чимось виражається особово-присвійними закінченнями, які приєднуються безпосередньо до іменників та прикметників (*könyvet* українською *моя книга*), на противагу українській мові, де володіння чи приналежність виражаються родовим відмінком або присвійним займенником. В угорській мові розрізняють одного та багатьох володарів, а також одне та багато чим володіють (*könyvet* українською *моя книга*;

² Прочитовано за Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – С. 324.

könyvünk українською *наша книга*; *könyveim* українською *мої книги*; *könyveink* українською *наші книги*).

- В угорській мові важливе значення має означеність та неозначеність предмета та особи (*Категорія означеності/неозначеності - граматична категорія, яка вказує на те, чи мислиться ім'я предмета як єдине в описуваній ситуації (означеність) чи як таке, що належить до класу подібних йому феноменів (неозначеність)*)³. Від цього залежить вибір артикля, безоб'єктного чи об'єктного дієвідмінювання, порядку слів.
- Слова, що означають парні частини тіла, завжди вживаються в однині. Наприклад, *миє руки* угорською *kezet mos* дослівно означає *миє руку*.

1.2. Алфавіт (*Ábécé*)

Угорський алфавіт складається із 40 латинських букв: 14 голосних (*magánhangzó*) і 26 приголосних (*mássalhangzó*). Повний угорський алфавіт складається із 44 букв (разом із Q, W, X і Y).

<i>Букви (betűk és azok kiejtése)</i>	<i>Приблизна звукова відповідність в українській мові⁴</i>	<i>Приклад</i>	
A a	В українській мові такого звука немає, це щось середнє між [a] і [o] вимовляється приблизно як о в ненаголошеній позиції в слові вода. Короткий звук.	<i>Fa</i> <i>Alma</i> <i>Hal</i>	<i>Дерево</i> <i>Яблуко</i> <i>Риба</i>
Á á	Вимовляється як український [a]	<i>Sál</i> <i>Ház</i> <i>Már</i> <i>Ár</i>	<i>Шарф</i> <i>Будинок</i> <i>Уже</i> <i>Ціна</i>

³ Процитовано за Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – С. 269.

⁴ У таблиці використано відомості з підручника Горват К.І. – Лизанець П.М. Угорська мова для початківців. – Ужгород, 1992. – С.13-16.

B b Bé	Вимовляється як український [б]	<i>Baba</i>	<i>лялька</i>
C c Cé	Вимовляється як український [ц]	<i>Cár</i> <i>Cica</i>	<i>Цар</i> <i>Киця</i>
Cs cs Csé	Вимовляється як український [ч]	<i>Kacsa</i>	<i>Качка</i>
D d Dé	Вимовляється як український [д]	<i>Dal</i> <i>Diák</i>	<i>Пісня</i> <i>Студент</i>
Dz dz dzé	Вимовляється як український [дз]	<i>Madzag</i>	<i>Мотузка</i>
Dzs dzs Dzsé	Вимовляється як український [дж]	<i>Dzsem</i>	<i>Джем</i>
E e	Вимовляється як український [е]	<i>Ember</i>	<i>Людина</i>
É é	Довгий голосний, при вимові губи розтягнуті як при українському е, вимовляється з наближенням [и ^н]	<i>Szép</i> <i>Én</i>	<i>Гарний</i> <i>Я</i>
F f Eff	Вимовляється як український [ф]	<i>Fa</i> <i>Fehér</i>	<i>Дерево</i> <i>Білий</i>
G g Gé	Вимовляється як український [г]	<i>Ég</i>	<i>Небо</i>
Gy gy Gyé	Вимовляється як український [дь]	<i>Ágy</i>	<i>Ліжко</i>
H h Há	Вимовляється як український [г]	<i>Puha</i>	<i>М'який</i>
I i	Вимовляється як український [і]	<i>Ing</i>	<i>Сорочка</i>
Í	Вимовляється удвічі довше як український [і]	<i>Íz</i>	<i>Смак</i>
J j	Вимовляється як український [й]	<i>Jég</i>	<i>Лід</i>

Jé			
K k Ká	Вимовляється як український [к]	<i>Kati</i>	<i>Катя</i>
L l Ell	Вимовляється як український [л]	<i>Hal</i>	<i>Риба</i>
Ly ly Ejj	Вимовляється як український [й], в угорській мові немає м'якого ль. На письмі вживається буквосполучення ly, вимовляється тільки як [й].	<i>Milyen?</i>	<i>Який?</i>
M m Emm	Вимовляється як український [м]	<i>Ma</i>	<i>Сьогодні</i>
N n Enn	Вимовляється як український [н]	<i>Nagy</i>	<i>Великий</i>
Ny ny Enny	Вимовляється як український [нь]	<i>Nyár</i>	<i>Літо</i>
O o	Вимовляється як український [о]	<i>Toll</i>	<i>Ручка</i>
Ó ó	Вимовляється як [o ^ʏ]. Звучить приблизно удвічі довше короткого варіанту.	<i>Ló</i>	<i>Кінь</i>
Ö ö	В українській мові немає подібного звука. При вимові губи сильно округлені (Подібний до німецького дифтонга у слові können).	<i>Öt</i>	<i>п'ять</i>
Ő ő	В українській мові немає подібного звука. При вимові губи сильно округлені.	<i>Kő</i>	<i>Камінь</i>
P p Pé	Вимовляється як український [п]	<i>Apa</i>	<i>Тато</i>
R r Err	Вимовляється як український [р]	<i>Rizs</i>	<i>Рис</i>

S s Ess	Вимовляється як український [ш]	<i>Só</i>	<i>Сіль</i>
Sz sz Essz	Вимовляється як український [с]	<i>Szó</i>	<i>Слово</i>
T t Té	Вимовляється як український [т]	<i>Tó</i>	<i>Озеро</i>
Ty ty Tyé	Вимовляється як український [ть]	<i>Tyúk</i>	<i>Куриця</i>
U u	Вимовляється як український [у]	<i>Ujj</i>	<i>Палець</i>
Ú ú	Вимовляється удвічі довше як український [у]	<i>Új</i>	<i>Новий</i>
Ü ü	В українській мові немає подібного звука. Подібний до німецького голосного в слові Stück.	<i>Ül</i>	<i>Сидить</i>
Ű ű	В українській мові немає подібного звука.	<i>Űr</i>	<i>Космос</i>
V v Vé	Вимовляється як український [в]	<i>Víz</i>	<i>Вода</i>
Z z Zé	Вимовляється як український [з]	<i>Zene</i>	<i>Музика</i>
Zs Zsé	Вимовляється як український [ж]	<i>Zseb</i>	<i>Кишеня</i>

Зверніть увагу!

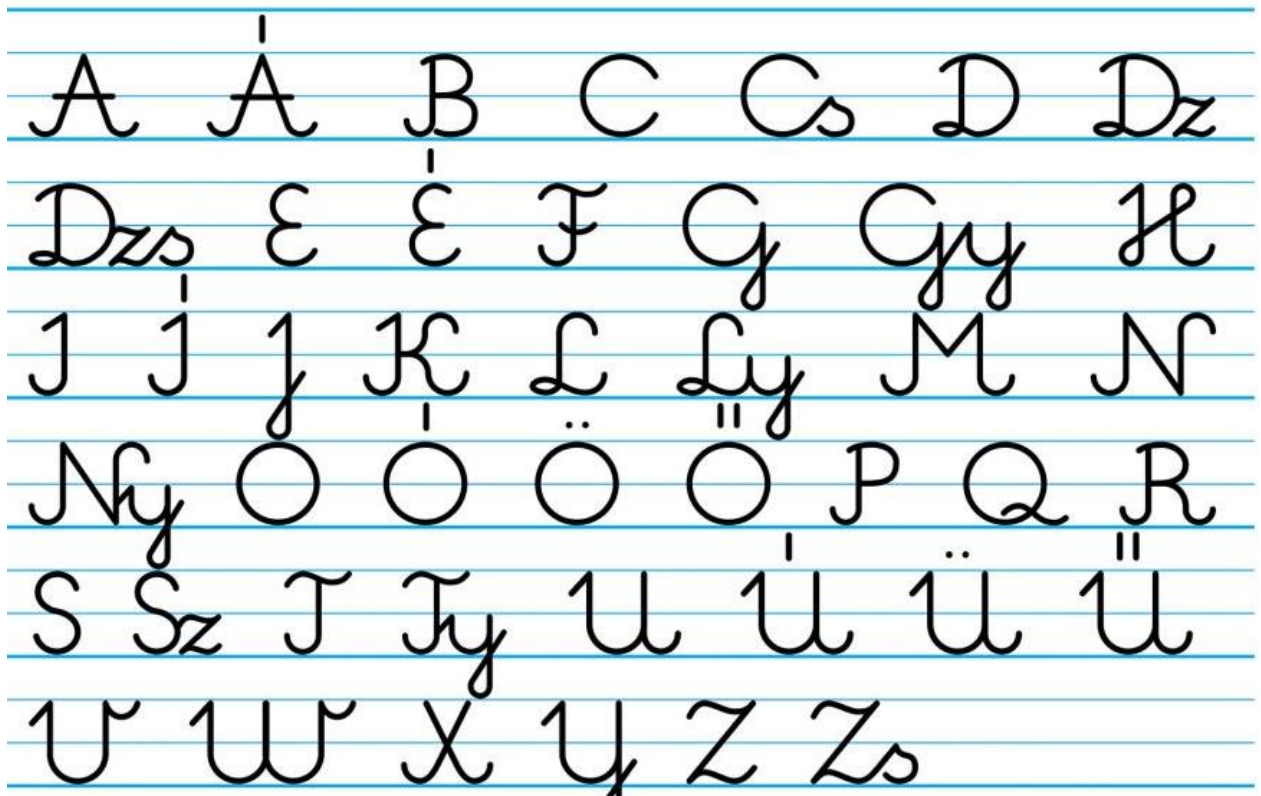
- *Igrik* (y) угорською *інсилон* в угорській мові виступає у ролі м'якого знаку.
- Буква *i*, на відміну від української мови, не пом'якшує попередньої приголосної.
- Довгота приголосних звуків на письмі позначається подвоєнням букв, у а випадку дво- або тризначних букв подвоєнням лише першої букви. Наприклад, *rossz* українською *поганий*, *meggy* українською *вишня*. Під час

переносу таких приголосних подвоюються обидві букви: *hosz-szú* українською *довгий*.

- В угорській мові немає редукції (скорочення голосних).
- Буквосполучення *ch* зустрічається лише в запозичених словах, окремою буквою не вважається.
- Приголосні у деяких буквосполученнях озвучуються чи оглушуються. Напр., *népdal* вимовляється *nébdal* [ни^нбдол].
- У деяких групах приголосних відбувається злиття (якщо замість двох приголосних, які стоять поруч, вимовляємо довгу третю приголосну). Напр., у словах *barátság* (дружба), *szabadság* (свобода), *ötször* (п'ять разів), *tudsz* (знаєш) приголосні *t+s*, *d+s*, *t+sz*, *d+sz* зазнають африкації (оскільки поряд стоять закритий звук і щільний), відбувається уподібнення: *t+s*, *d+s* вимовляється як *cs*, а *t+sz*, *d+sz* перетворюється в *cs^s*.

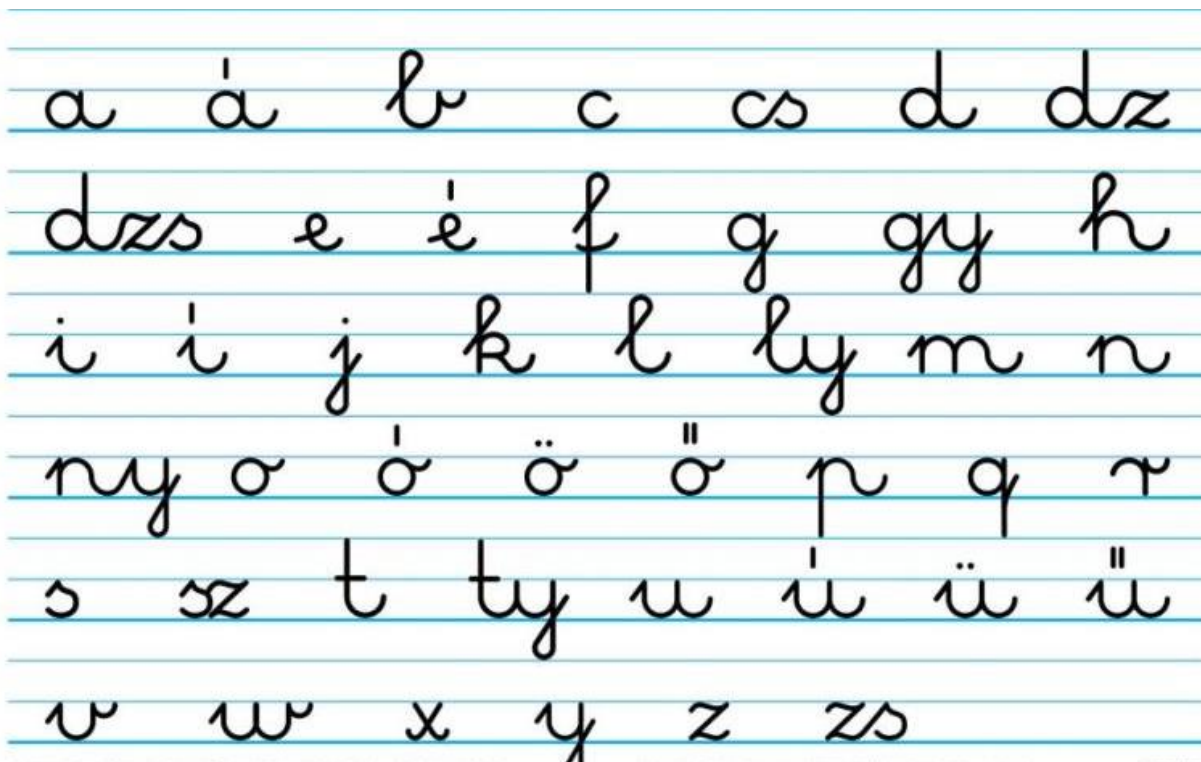
Великі писані букви угорської мови

(повний алфавіт)

⁵ Згідно з підручником Gaál E. Magyar nyelv. Szintek, síkok, hálózatok. – Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2016. – 69 о.

Малі писані букви угорської мови

Запитання для самоперевірки

1. На який склад падає наголос в угорській мові?
2. У чому полягає особливість аглютинативних мов?
3. Що означає гармонія голосних?
4. Які голосні угорської мови належать до заднього ряду?
5. Скільки букв в угорському алфавіті?

Словник (Szótár)

ablak	<i>вікно</i>
ajtó	<i>двері</i>
alak	<i>форма, фігура (зовнішній вигляд)</i>
állat	<i>тварина</i>
áru	<i>товар</i>
asztal	<i>стіл</i>
bőr	<i>шкіра</i>
diák	<i>студент</i>
dísz	<i>прикраса</i>

élet	<i>життя</i>
ember	<i>людина</i>
emelet	<i>поверх</i>
énekes	<i>співак</i>
fal	<i>стіна</i>
fű	<i>трава</i>
gyerek	<i>дитина</i>
hal	<i>риба</i>
has	<i>живіт</i>
ház	<i>будинок</i>
híd	<i>міст</i>
idő	<i>час, погода</i>
igaz	<i>правда</i>
igen	<i>так</i>
ing	<i>сорочка</i>
iszik	<i>п'є</i>
itt	<i>тут</i>
íz	<i>смак</i>
kalap	<i>капелюх</i>
kép	<i>картина, зображення</i>
kés	<i>ніж</i>
ki	<i>хто</i>
kicsi	<i>маленький</i>
kő	<i>камінь</i>
költő	<i>поет, лірик</i>
könyv	<i>книга</i>
kulcs	<i>ключ</i>
lakás	<i>квартира</i>
lépés	<i>крок</i>
madár	<i>пташка</i>

mese	<i>казка</i>
méz	<i>мед</i>
mi?	<i>що</i>
munka	<i>робота</i>
mű	<i>твір, витвір</i>
nép	<i>народ</i>
ok	<i>причина</i>
okos	<i>розумний</i>
október	<i>жовтень</i>
olló	<i>ножиці</i>
óra	<i>урок, година, годинник</i>
oroszlán	<i>лев</i>
orr	<i>ніс</i>
orvos	<i>лікар</i>
osztály	<i>клас, відділ</i>
öcs	<i>молодший брат</i>
öltöny	<i>костюм</i>
öreg	<i>старий (живі істоти)</i>
sajt	<i>сир</i>
séta	<i>прогулянка</i>
só	<i>сіль</i>
sok	<i>багато</i>
sör	<i>пиво</i>
szám	<i>цифра, число, чисельність, номер</i>
száz	<i>сто</i>
szél	<i>вітер</i>
szép	<i>гарний</i>
szó	<i>слово</i>
szoba	<i>кімната</i>
tábla	<i>дошка, плитка шоколаду (tábla csokoládé)</i>

tanár	<i>вчитель</i>
tavas	<i>весна</i>
tér	<i>площа</i>
tető	<i>дах</i>
tévé	<i>телевізор</i>
ti	<i>ви</i>
tíz	<i>десять</i>
tó	<i>озеро</i>
toll	<i>ручка</i>
uborka	<i>огірок</i>
udvar	<i>двір</i>
újra	<i>знову</i>
újság	<i>газета, новина</i>
úr	<i>пан</i>
uszoda	<i>басейн</i>
út	<i>дорога, шлях</i>
utca	<i>вулиця</i>
útlevel	<i>закордонний паспорт</i>
ügy	<i>справа, річ</i>
ügyvéd	<i>адвокат</i>
ünnep	<i>свято</i>
üveg	<i>скло, пляшка</i>
üzenet	<i>повідомлення</i>
üzletember	<i>підприємець</i>
űr	<i>космос</i>
úrlap	<i>бланк, формуляр</i>
vár	<i>ім. замок, дієсл. чекає</i>
zene	<i>музика</i>

Практичні завдання (gyakorlati feladatok)

Вправа 1. Gyakorlat 1. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на короткі й довгі голосні *a-á*.

Kalap, ablak, ajtó, állat, alak, tanár, madár, fal, hal, ház, vár, tábla, Anna, András, lakás.

Вправа 2. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на короткі й довгі голосні *i-í*.

Kicsi, ki, mi, diák, híd, itt, íz, tíz, dísz, ti, ing, igen, igaz, iszik.

Вправа 3. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на короткі й довгі голосні *e-é*.

Gyerek, tér, zene, tévé, szép, lépés, kép, nép, ember, méz, emelet, énekes, élet.

Вправа 4. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на короткі й довгі голосні *o-ó*.

Sok, toll, október, óra, hol, okos, orvos, olló, tó, só, szó, oroszán, orr, osztály, ok.

Вправа 5. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на короткі й довгі голосні *u-ú*.

Uborka, udvar, újra, újság, úr, uszoda, út, utca, útlevel, kulcs, áru, munka.

Вправа 6. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на короткі й довгі голосні *ö-ő*.

Öcs, öltöny, bőr, öreg, öröm, ősz, ötlet, öv, kő, könyv, idő, tető, költő.

Вправа 7. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на короткі й довгі голосні *ü-ű*.

Fül, fű, fűzet, üveg, mú, úr, ügy, ügyvéd, ünnep, úrlap, üzenet, üzletember.

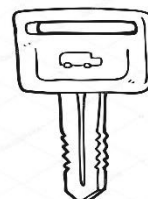
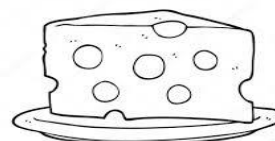
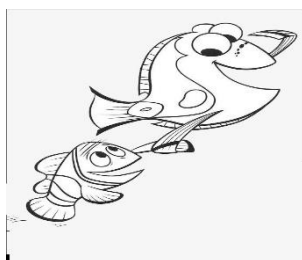
Вправа 8. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на правильну вимову приголосних *s-sz*.

Sajt, száz, szél, szoba, sör, hús, has, séta, kés, mese, asztal, tavasz, szám.

Вправа 9. Прочитайте вголос наступні слова, звертаючи увагу на правильну вимову м'яких приголосних.

Nagy, magyar, nyár, anya, lány, fagylalt, kutya, szatyor, nyomda, tyúk, nagymama, nyelv, gyöngy.

Вправа 10. Підпишіть зображення угорською мовою.

Завдання для самостійної роботи (feladatok önálló munkához)

1. На сайті <http://www.magyarora.com/magyar/shortaudio.html> у розділі вимова (kiejtés) прослухайте та повторіть вголос фонетичні вправи.
2. За наступним посиланням прослухайте пісню про угорський алфавіт <https://www.youtube.com/watch?v=wdgd91JHYVM>.
3. За наступним посиланням прослухайте та повторіть вголос угорські скоромовки <https://www.youtube.com/watch?v=xEAorl7Y9uc&list=PLA3IcInhT1PwGyzZuhEm8ONoVTJoyca6S&index=4>.
4. Потренуйте вимову угорських звуків, прочитавши вголос кілька разів угорські скоромовки.

- *Nappal a lapp pap a lapp paplak nappalijában pipál.*
- *Csendes csiga csinósítgat kicsi csodás házacskáján.*
- *Nem minden fajta szarka farka tarkabarka, csak a tarkabarka farkú szarkafajta farka tarkabarka, mert ha minden fajta szarka farka tarkabarka volna, akkor minden szarkafajta tarkabarka-farkú szarkafajta volna.*
- *Fekete bikapata kopog a fekete pepita patika köveken.*
- *Akkor jó a jó hajó, ha jó a jó hajó hajóvitorlájája.*
- *Ádám bátyám pávát látván száját tátván pávává vált.*
- *Egy sós szusi meg még egy sós szusi, az két sós szusi.*

5. Вивчіть форми ввічливості угорської мови.

Bocsánat. *Вибачте, пробачте.*

Kérem. *Прошу. Будь ласка.*

Köszönöm. *Дякую.*

Tessék. *Прошу. Будь ласка.* У поєднанні з інфінітивом виражає ввічливу форму прохання: **Tessék ideadni azt a könyvet!** *Прошу Вас дати ту книгу!* **Tessék várni.** *Зачекайте, будь ласка.* Вживається у виразах пригощання, частування: **Tessék velünk ebédelni.** *Пообідайте з нами, будь ласка,* а також як формальне вираження ввічливості, люб'язності: **Tessék parancsolni!** Цю фразу часто можна почути у сфері обслуговування, відповідає питанню: *Чого бажаєте?* (дослівно: *що наказуєте*).

ТЕМА 2. Артикль. Вказівні та особові займенники. Післяйменник.

Стверджувальні й заперечні частки

2.1. Вживання артикля (*A névelő*)

Артикль (*névelő*) – службове слово (частка) в деяких мовах для вираження роду, означеності чи неозначеності іменника⁶. В угорській мові артикль препозитивний, тобто стоїть перед іменником і не поєднується з ним у числі. Артикль не наголошується.

В угорській мові артикль поділяється на означений (*határozott*) **a**, **az** і неозначений (*határozatlan*) **egy**. Означений артикль перед словом, що починається на приголосну, вживається у формі **a**: *a ház, a toll, a híd*. Означений артикль перед словом, що починається на голосну, вживається у формі **az**: *az óra, az olló*.

Угорські артиклі не мають прямого відповідника в українській мові та не перекладаються. Проте, неозначеність іменника в українській мові може бути передана словом один, якийсь, який-небудь, чийсь і т.д.

Означений артикль в угорській мові виник із вказівного займенника **az** *той* і довгий час вживалась лише ця його форма. Це спостерігається у творах письменників давньої угорської літератури. З огляду на етимологічне походження, означений артикль використовується тоді, коли мова йде вже про відоме поняття: *A könyv érdekes* українською *Книга цікава (ця книга цікава)*. Неозначений артикль використовується тоді, коли мова йде про невідоме поняття, або предмет чи особу, які згадуються у розповіді вперше: *Egy könyvet olvasok* українською *Читаю (одну, якусь) книгу*.

Означений артикль вживається⁷:

- перед назвами гір, річок, морів, озер, океанів, вулиць, площ: *a Kárpátok* *Карпати*, *a Tisza Tusa*, *a Fekete-tenger* *Чорне море*, *a Balaton* *Балатон*, *a Petőfi tér* *площа Петефі стб.*;

⁶ Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – С. 20.

⁷ Укладено за А. Jászó Anna. *A magyar nyelv könyve*. – Trezó Könyvkiadó, 2007. – 247-248 о.

- перед заголовками, назвами газет, журналів, художніх творів: *olvasom a Rokonokat* читаю «Родичів», *az Irodalomtörténet* «Історія літератури»;
- назвами установ та підприємств: *az Ukrán – Magyar Oktatási-Tudományos Intézet* Українсько-угорський навчально-науковий інститут *stb.*;
- у дієприслівникових зворотах: *az idén* українською *цього року*, *az előbb* українською *раніше, напередодні*;
- якщо перед іменником стоїть означення, то артикль вживається перед ним: *a nagy város* велике місто.

Означений артикль не вживається:

- перед антропонімами: *Katalin, Zsolt, László*;
- перед назвами континентів, країн, одиниць адміністративного поділу, міст, населених пунктів: *Budapest* Будапешт, *Ungvár* Ужгород, *Magyarország* Угорщина, *Kárpátalja* Закарпаття.

Неозначений артикль вживається:

- якщо власна назва вживається як загальна: *Egy Herkules veszett el benne* українською *У ньому помер Геркулес*;
- якщо в реченні є слово, яке означає невизначену кількість: *Kérek egy kis vizet* українською *Прошу трохи води*;
- перед словами, що означають міру та кількість: *egy falat torta* шматок торта, *egy korty víz* ковток води;
- у заперечувальних конструкціях: *egy szót sem szólt* не сказав ні слова.

2.2. Вказівні (mutató névmások) та особові займенники (személyes névmások)

До вказівних займенників в угорській мові належать **ez** цей (вказівка на близький предмет) та **az** той (вказівка на дальній предмет). Вони можуть замінювати іменники, прикметники та числівники та виконують у реченні ті самі синтаксичні функції, що й відповідні частини мови. Форма вказівного займенника *az* співпадає з формою означеного артикля *az*. У такому випадку вони стоять поруч: *Az az étterem nagyon drága* українською *той ресторан дуже дорогий*.

Особливістю вказівних займенників в угорській мові є те, що їх використовують замість особових займенників 3-ї особи. Наприклад, **Ez híd? Ce mst? Igen, az.** *Так, той.* Українським еквівалентом є особовий займенник: *Так, він.*

Особові займенники в угорській мові мають три особи в однині та множині. Займенники 1-ї та 2-ї особи вживаються тільки при вказівці на людей, які беруть участь в акті комунікації. Займенники 3-ї особи однини та множини вказують на осіб, які не приймають участі в акті комунікації. До 3-ї особи однини та множини відносяться форми ввічливого звертання: **Ön, Maga** – однина, **Önök, Maguk** – множина **Ви**. Ці форми відповідають українській формі *ви* другої особи множини.

Особові займенники угорської мови:

Однина

1. **Én** Я

2. **Te** Ти

3. **Ő** Він, вона, воно

Ön } Ви, ввічлива форма звертання
Maga }

Множина

1. **Mi** Ми

2. **Ti** Ви

3. **Ők** Вони

Önök } Ви, ввічлива форма звертання для кількох осіб
Maguk }

2.3. Післяйменник (*A névutó*)

У старій угорській мові післяйменники утворилися з дійсних слів, проте втратили власний наголос так само, як і артиклі. Вони стоять після іменників та утворюють з ними спільну єдність наголосу. Семантично угорські післяйменники співвідносяться з українськими прийменниками. Проте, на противагу українським прийменникам, які стоять перед словом, до якого відносяться, угорські післяйменники – після слова, до якого відносяться. Напр.,

a ház mellett áll українською *стоїть біля* будинку. Післяйменники в угорській мові класифікуються за видами та групами, виражають просторові значення, час, спосіб та об'єкт дії, причину, адресат дії.

Післяйменники, що виражають просторові значення місця:

Mellett	<i>біля</i>		<i>смайлик біля прямокутника</i> <i>a szmájli a téglalap mellett van</i>
Alatt	<i>під</i>		<i>a szmájli a téglalap alatt van</i> <i>смайлик під прямокутником</i>
Mögött	<i>за</i>		<i>смайлик за прямокутником</i> <i>a szmájli a téglalap mögött van</i>
Fölött	<i>над</i>		<i>смайлик над прямокутником</i> <i>a szmájli a téglalap fölött van</i>
Között	<i>між</i>		<i>a szmájli a két téglalap között van</i> <i>смайлик між двома прямокутниками</i>
Előtt	<i>перед</i>		<i>смайлик перед прямокутником</i> <i>a szmájli a téglalap előtt van</i>

2.4. Стверджувальні й заперечні частки так/ні (*Állító partikula és tagadó partikula*)

Частки (partikula) – це такі службові слова, які не змінюються, не створюють ні морфологічних ні синтаксичних зв'язків з іншими словами та не виступають частиною речення⁸. Для ствердження, погодження з чимось в угорській мові використовується частка так **igen**. Для заперечення, відмови використовується частка ні, не **nem**. Напр., **Ön tanár? Ви вчитель? Igen. Az vagyok.** Так, я є той (я вчитель). **Ön tanár? Ви вчитель? Nem. Nem vagyok az.** Ні. Я не є вчитель.

Запитання для самоперевірки

1. Які в угорській мові є артиклі?
2. Коли вживається означений артикль?
3. Коли вживається неозначений артикль?
4. Які займенники в угорській мові належать до вказівних?
5. До якої особи відноситься ввічлива форма звертання угорської мови Ви?
6. У чому полягає особливість післяйменників в угорській мові?

Szótár

alacsony	<i>низький</i>
Alpok	<i>Альпи</i>
barna	<i>коричневий</i>
cipő	<i>взуття</i>
citrom	<i>лимон</i>
csésze	<i>чашка</i>
csúnya	<i>негарний</i>
drága	<i>дорогий</i>
érdekes	<i>цікавий</i>
és	<i>i</i>
fekete	<i>чорний</i>

⁸ За Magyar grammatika. – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest. – 275 о.

felhő	<i>хмара</i>	
férfi	<i>чоловік</i>	
fiatal	<i>молодий</i>	
hegy	<i>гора</i>	
hosszú	<i>довгий</i>	
kávé	<i>кава</i>	
kék	<i>синій</i>	
kényelmes	<i>зручний, комфортний</i>	
kényelmetlen	<i>незручний, некомфортний</i>	
Lengyelország	<i>Польща</i>	
lila	<i>фіолетовий</i>	
magas	<i>високий</i>	
milyen	<i>який</i>	
nap	<i>1. День, доба. 2. сонце</i>	
narancs	<i>апельсин</i>	
narancssárga	<i>оранжевий</i>	
olcsó	<i>дешевий</i>	
orgona	<i>бузок</i>	
paradicsom	<i>помідор</i>	
piros	<i>червоний</i>	
piszkos	<i>брудний</i>	
régi	<i>старий</i>	
rövid	<i>короткий</i>	
sárga	<i>жовтий</i>	
számítógép, computer		<i>комп'ютер</i>
szék	<i>стілець</i>	
szomorú	<i>сумний</i>	
szürke	<i>сірий</i>	
tea	<i>чай</i>	
tej	<i>молоко</i>	

tiszta	<i>чистий</i>
unalmas	<i>нудний</i>
vidám	<i>веселий</i>
zöld	<i>зелений</i>

Gyakorlati feladatok

Gyakorlat 1. Підберіть до кожного слова означений артикль (**a** або **az**).

___ ablak, ___ ház, ___ madár, ___ ajtó, ___ híd, ___ mese, ___ óv, ___ szoba, ___ öltöny, ___ tábla, ___ tanár, ___ tévé, ___ üveg, ___ tó, ___ vár, ___ óra, ___ só, ___ uborka, ___ úrlap, ___ üzenet, ___ alma, ___ tea, ___ tej, ___ nap, ___ paradicsom, ___ narancs, ___ számítógép, ___ kávé, ___ felhő.

Gyakorlat 2. Підберіть, де потрібно, означений артикль.

___ Ukrajna, ___ Péter, ___ Róma, ___ Szlovákia, ___ Kijev, ___ Atlanti-óceán, ___ Budapest, ___ Éva, ___ Africa, ___ Magyarország, ___ Alpok, ___ Lengyelország, ___ Duna, ___ Prága, ___ Róbert, ___ Balaton, ___ Európa, ___ Csehország, ___ Szinevéri-tó, ___ Munkács, ___ Lemberg, ___ Kárpáti Igaz Szó.

Gyakorlat 3. Дайте стверджувальну або заперечну відповідь.

Ez számítógép?

Ez telefon?

Ez nap?

Ez oroszlán?

Ez hegy?

Ez citrom?

Ez felhő?

Ez asztal?

Ez egy csésze kávé?

A gyerek kicsi?

A szmájli szomorú?

Ez a tábla tiszta?

Gyakorlat 4. Перекладіть речення з угорської мови на українську.

Ez a ház nagy, az kicsi.

Ez a férfi magas, az alacsony.

Ez az alma piros, az zöld.

Ez a könyv érdekes, az unalmas.

Ez a lány vidám, az szomorú.

Az az autó új, ez régi.

Az a cipő kényelmes, ez kényelmetlen.

Az a csésze tiszta, ez piszkos.

Az az orvos fiatal, az öreg.

Az az öv hosszú, ez rövid.

Gyakorlat 5. Що якого кольору? Доберіть пару.

A kávé	piros
A tej	sárga
A citrom	fekete
A narancs	zöld
Az uborka	fehér
A paradicsom	narancssárga
Az orgona	kék
Az ég	lila

Gyakorlat 6. Складіть речення з поданих слів.

- 1) ez, ötlet, jó. _____
- 2) egy, könyv, ez. _____
- 3) ez, orvos, az, jó. _____
- 4) az, szatyor, piros, a. _____
- 5) szép, és, lakás, ez, nagy, a. _____
- 6) szoba, az, piszkos, kicsi, a, és. _____
- 7) régi, a, számítógép, és, olcsó. _____
- 8) és, fa, magas, a, zöld. _____

Gyakorlat 7. Перекладіть угорською мовою.

Це зошит, а то – книга.

Це коротка вулиця, а то – довгий шлях.

Це розумний студент.

Це коричневий стіл, а то – чорний стілець.

Він підприємець.

Ви вчитель?

Це взуття зручне?

Цей сірий олівець новий.

Цей костюм дуже гарний.

Яка це квартира? Дорога?

Feladatok önálló munkához

1. На сайті <http://www.magyarora.com/magyar/shortaudio.html> у розділі вимова (kiejtés) прослухайте та повторіть вголос приказки та вірші (mondókák, versek).
2. За посиланням прослухайте пісню про кольори угорською мовою <https://www.youtube.com/watch?v=XHrtWqmFDKo>.
3. **Вивчіть форми привітання та прощання в угорській мові.**

В угорській мові усталилися такі форми вітань:

Jó reggelt kívánok! *Бажаю доброго ранку!* У розмовній мові часто опускається слово *бажаю* і привітання звучить так: **Jó reggelt!** (Добрий ранок!)

Jó napot kívánok! *Бажаю доброго дня!* Або **Jó napot!** (Добрий день!)

Jó estét kívánok! *Бажаю доброго вечора!* Або **Jó estét!** (Добрий вечір!)

Jó éjszakát kívánok! *Бажаю доброї ночі!* Або **Jó éjszakát!** (На добраніч!) У розмовній мові часто використовується скорочена форма: **Jó éjt!**

Szervusz! *Привіт, здрастуй!* Форма привітання, яка вживається тільки при звертанні на «ти». Якщо звертаються до кількох осіб, то вживається множина:

Szervusztok! Вітання походить від латинського *servus*, що означає «слуга». Це вітання має кілька варіацій форми, найпоширеніша з яких **Szia!** *Привіт!* У множині **Sziasztok!** Ця ж форма використовується і для прощання: *Бувай!* *Бувайте!* У молодіжному спілкуванні часто використовують такі форми вітань і прощань як **Szevasz, Szióka, Szió!** *Привітик!*

Ввічлива форма вітання **Kezét csókolom!** *Цілую руки!* Може вживатися для привітання чоловіком жінки, малих дітей з дорослими, як правило, старшими людьми.

Viszontlátásra! *До побачення!* Скорочена форма **Viszlát!** *Бувай!* Прощаючись по телефону угорською прийнято казати **Viszonthallásra!**

ТЕМА 3. Дієслово. Безоб'єктне (неозначене) дієвідмінювання дійсного способу теперішнього часу

3.1. Дієслово (*Az ige*).

В угорській мові значення дієслова реалізується через граматичні категорії **часу** (теперішній, минулий, майбутній), **способу** (дійсний, умовний, наказовий), **числа** (однина, множина) і **особи** (1,2,3), а також через категорію **означеності** та **неозначеності**, яка проявляється у формах означеного (об'єктного) та неозначеного (безоб'єктного) дієвідмінювання.

Вихідною формою дієслова в угорській мові є основа, що співпадає з формою в 3 особі однини безоб'єктного відмінка, на противагу українській мові, у якій вихідна форма – це форма інфінітива. Напр., **olvas** *читає*. У словниках поряд з угорським дієсловом у третій особі однини безоб'єктного відмінка теперішнього часу дійсного способу стоїть інфінітив відповідного українського дієслова: **olvas** *читати*.

3.2. Безоб'єктне (неозначене) дієвідмінювання дійсного способу теперішнього часу (*Kijelentő mód, jelen idő, alanyi ragozás*)

Форма безоб'єктного або неозначеного дієвідмінювання **alanyi, általános ragozás** у вигляді повної парадигми наявна у всіх дієслів і перехідних і неперехідних. Неперехідні дієслова (*такі, що означають стан, становлення і дію, яка не спрямована, не переходить і не може безпосередньо переходити на об'єкт. Не можуть мати при собі прямого додатка*⁹) відмінюються тільки за безоб'єктною формою дієвідмінювання. Перехідні дієслова відмінюються за безоб'єктним (неозначеним) типом дієвідмінювання у таких випадках:

- дієслово не потребує прямого додатку: **olvasok** *читаю*, **írok** *пишу*;
- прямий додаток виражається неозначено: **olvasok magyarul** *читаю угорською*; **könyvet olvasok** *читаю книгу*.

При дієвідмінюванні до основи дієслова додаються відповідні закінчення. Виділяють п'ять груп дієслів: дієслова, що відмінюються за правилом; відмінювання дієслів, основа яких закінчується на s, sz, z; відмінювання ікових

⁹ Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985. – С.152.

дієслів; відмінювання дієслів на довгу голосну+t, дві приголосні, приголосна+ t; відмінювання неправильних дієслів.

Відмінювання дієслів за правилом (szabályos igék)

Особа Személy	Слова з голосними заднього ряду та з мішаними голосними (jár, sétál, ír)	Слова з голосними переднього ряду	
		Неогублені голосні (kér, felel, beszél)	Огублені (лабіалізовані) голосні (ül, örül)
1.Én	Jár- ok <i>ходжу</i>	Kér- ek <i>прошу</i>	Ül- ök <i>сиджу</i>
2.Te	Jár- sz <i>ходиш</i>	Kér- sz <i>просиш</i>	Ül- sz <i>сидиш</i>
3.Ő Ön Maga	Jár- <i>ходить</i>	Kér- <i>просить</i>	Ül- <i>сидить</i>
1.Mi	Jár- unk <i>ходимо</i>	Kér- ünk <i>просимо</i>	Ül- ünk <i>сидимо</i>
2.Ti	Jár- tok <i>ходите</i>	Kér- tek <i>просите</i>	Ül- tök <i>сидите</i>
3.Ők Önök Maguk	Jár- nak <i>ходять</i>	Kér- nek <i>просять</i>	Ül- nek <i>сидять</i>

1.Én	-ok, -ek, -ök
2.Te	-sz
3.Ő Ön	-
1.Mi	-unk, -ünk
2.Ti	-tok, -tek, -tök
3.Ők Önök	-nak, -nek

Відмінювання дієслів, основа яких закінчується на s, sz, z

(-s, -sz, -z végű igék)

У дієслів з основою на -s, -sz, -z у другій особі однини закінчення **-ol, -el, -öl**, у всіх інших особах закінчення співпадають з тими, що і в правильних дієслів.

Особа Személy	Слова з голосними заднього ряду та з мішаними голосними	Слова з голосними переднього ряду	
		Неогублені голосні	Огублені (лабіалізовані) голосні
1.Én	olvas- ok читаю	keres- ek шукаю	főz- ök варю
2.Te	olvas- ol читаєш	keres- el шукаєш	főz- öl вариш
3.Őn Maga	olvas- читає	keres- шукає	főz- варить
1.Mi	olvas- unk читаємо	keres- ünk шукаємо	főz- ünk варимо
2.Ti	olvas- tok читаєте	keres- tek шукаєте	főz- tök варите
3.Ők Őnök Maguk	olvas- nak читають	keres- nek шукають	főz- nek варять

Відмінювання ікових дієслів (ikes igék)

Більшість дієслів угорської мови не мають закінчень у третій особі однини. Проте окрему групу складають дієслова, які мають закінчення **-ik**. Це закінчення зазначається лише у третій особі однини, а інфінітив та інші форми утворюються від основи слова. Наприклад, **dolgozik** працює, **dolgozom** я працюю, **dolgozni** працювати. Ще однією особливістю ікових дієслів є те, що у першій особі однини у них закінчення не **-k**, а **-m**.

Особа Személy	Слова з голосними заднього ряду та з мішаними голосними	Слова з голосними переднього ряду	
		Неогублені голосні	Огублені (лабіалізовані) голосні
1.Én	lak-om <i>проживаю</i>	érkez-em <i>прибуваю</i>	törülk ^ö z- öm <i>вимираюся</i>
2.Te	lak-sz <i>проживаєш</i>	érkez-el <i>прибуваєш</i>	törülk ^ö z- öl <i>вимираєшся</i>
3.Ő Ön Maga	lakik <i>проживає</i>	érkezik <i>прибуває</i>	törülk ^ö zik <i>вимирається</i>
1.Mi	lak-unk <i>проживаємо</i>	érkez-ünk <i>прибуваємо</i>	törülk ^ö z- ünk <i>вимираємось</i>
2.Ti	lak-tok <i>проживаєте</i>	érkez-tek <i>прибуваєте</i>	törülk ^ö z- tök <i>вимираєтесь</i>
3.Ők Önök Maguk	lak-nak <i>проживають</i>	érkez-nek <i>прибувають</i>	törülk ^ö z- nek <i>вимираються</i>

Відмінювання дієслів на довгу голосну+t, дві приголосні, приголосна+ t

В угорській мові є група дієслів, основа яких закінчується на довгу голосну+t (segít), деякі на дві приголосні (hall), приголосну+t (ért) в інфінітиві, другій особі однини, другій особі множини та третій особі множини між основою і закінченням знаходиться сполучна голосна:

Érteni (розуміти)-értesz-értetek-értenek.

У розмовній мові в другій особі однини ця вимога часто не дотримується, закінчення вимовляється як [ц]: [érc], [segícc], [tanícc].

Особа Személy	Слова з голосними заднього ряду та з мішаними голосними	Слова з голосними переднього ряду
1.Én	tanít- ok <i>навчаю</i>	segít- ek <i>допомагаю</i>
2.Te	tanít- asz <i>навчаєш</i>	segít- esz <i>допомагаєш</i>
3.Ő Ön Maga	tanít <i>навчає</i>	segít <i>допомагає</i>
1.Mi	tanít- unk <i>навчаємо</i>	segít- ünk <i>допомагаємо</i>
2.Ti	tanít- otok <i>навчаєте</i>	segít- etek <i>допомагаєте</i>
3.Ők Önök Maguk	tanít- anak <i>навчають</i>	segít- enek <i>допомагають</i>

Відмінювання неправильних дієслів

До дієслів, відмінювання яких не входить у рамки закономірностей, в угорській мові відносяться: **lenni, jönni, menni**; 6 дієслів, які закінчуються на –**nni**: **venni, inni, enni, tenni, vinni, hinni**; дієслова, що закінчуються на **-udni, -üdni**: **aludni, feküdni**.

Дієслово **lenni** *бути* в угорській мові відмінюється за особами. Воно вживається у двох випадках: 1) означає місце знаходження: **Az ablak mellett vagyok**. *Я знаходжуся біля вікна.* 2) коли повідомляється, що хтось є кимось чи являється кимось: **Karina vagyok**. *Я Каріна.* **Tanárnő vagyok**. *Я вчителька.* Оскільки дієслово показує, про яку особу йде мова, особовий займенник вживається нечасто. Особливістю вживання цього дієслова є те, що у третій особі однини та множини, коли повідомляється, що хтось кимось являється, то дієслово опускається. Напр., (Én) **tanárnő vagyok**. *Я вчителька.*

(Te) **tanárnő vagy**. *Ти вчителька.*

(Ő) **tanárnő**. *Вона вчителька.*

Проте, коли мова йде про місце знаходження, то дієслово вживається у всіх особах. **(Én) itt vagyok.** Я тут знаходжуся.

(Te) itt vagy. Ти тут знаходишся.

(Ő) itt van. Він тут знаходиться.

Це ж дієслово «бути» вживається і у тому випадку, якщо хтось або щось не являється кимось/чимось або не знаходиться десь.

1.Én	<i>diák</i>	vagyok	<i>itt</i>	vagyok	nem vagyok diák	nem vagyok itt
2.Te		vagy		vagy	nem vagy diák	nem vagy itt
3.Ő Ön Maga		-		van	nem diák	nincs itt
1.Mi	<i>diákok</i> <i>студенти</i>	vagyunk		vagyunk	nem vagyunk diákok	nem vagyunk itt
2.Ti		vagytok		vagytok	nem vagytok diákok	nem vagytok itt
3.Ők Őnök Maguk		-		vannak	nem diákok	nincsenek itt

Osoba Személy	lenni	jönni <i>imi,</i> <i>приходити</i>	menni <i>imi</i>	venni <i>брати,</i> <i>взяти,</i> <i>купувати</i>	inni <i>inni</i>	enni
1.Én	Vagyok	jövök	megyek	veszek	iszom	eszem
2.Te	Vagy	jössz	mész/mégy	veszel	iszol	eszél
3.Ő Ön Maga	van	jön	megy	vesz	iszik	eszik

1.Mi	vagyunk	jövünk	megyünk	veszünk	iszunk	eszünk
2.Ti	Vagytok	jöttök	mentek	vesztek	isztok	esztek
3.Ők Önök Maguk	Vannak	jönnek	mennek	vesznek	isznak	esznek

Особа Személy	tenni <i>робити,</i> <i>класти</i>	vinni <i>нести</i>	hinni <i>вірити</i>	aludni <i>спати</i>
1.Én	Teszek	viszek	hiszek	alszom
2.Te	Teszél	viszel	hiszel	alszol
3.Ő Ön Maga	Tesz	visz	hisz	alszik
1.Mi	Teszünk	viszünk	hiszünk	alszunk
2.Ti	Tesztek	visztek	hisztek	alusztek
3.Ők Önök Maguk	Tesznek	visznek	hisznek	alusznak або alszanak

Запитання для самоперевірки

1. Через які граматичні категорії реалізується значення дієслова в угорській мові?
2. З якою особою співпадає вихідна форма дієслова?
3. У яких випадках дієслова відмінюються за безоб'єктивним (неозначеним) типом дієвідмінювання?

Szótár

akar	<i>хоче, бажає</i>
áll	<i>1. стоїть; 2. підборіддя</i>
angol	<i>англієць</i>
beszél	<i>говорить, розмовляє</i>
csinál	<i>робить, виробляє, виготовляє</i>
dívány	<i>диван</i>
egyetem	<i>університет</i>
éhes	<i>голодний</i>
él	<i>1. Вістря, лезо; 2. Живе, мешкає, існує</i>
épít	<i>будує</i>
fogas	<i>вішалка</i>
fordít	<i>1. Перекладає (на іншу мову); 2. Обертає, повертає</i>
fotel	<i>крісло</i>
függ	<i>1. Висить; 2. Залежить (від когось)</i>
függöny	<i>занавіска</i>
fürdik	<i>купається</i>
fut	<i>біжить</i>
hall	<i>чує, слухає</i>
hallgat	<i>мовчати, промовчати, слухати</i>
ír	<i>пише</i>
kér	<i>просить</i>
kérdez	<i>питає</i>
kirándul	<i>виходить на прогулянку, виходить на природу</i>
labdázik	<i>грає в м'яч</i>
lakik	<i>живе, проживає, мешкає</i>
lát	<i>бачить</i>
lengyel	<i>поляк</i>
lustálkodik	<i>лінується</i>
magyar	<i>угорець</i>

magyaráz	<i>пояснює</i>
mindjárt	<i>зараз, зразу, негайно</i>
napozik	<i>засмагає</i>
német	<i>німець</i>
néz	<i>дивиться</i>
nyaral	<i>відпочиває влітку на дачі, курорті</i>
olvas	<i>читає</i>
orosz	<i>росіянин</i>
otthon	<i>вдома</i>
pad	<i>парта, лавка</i>
parkoló	<i>парковка</i>
pihen	<i>відпочиває</i>
sajnos	<i>на жаль, шкода, на нещастя</i>
sétál	<i>гуляє</i>
síel	<i>катається на лижах</i>
szeret	<i>любить, кохає</i>
szomjas	<i>спраглий</i>
szőnyeg	<i>килим</i>
tanul	<i>вчиться</i>
tolmács	<i>перекладач</i>
ukrán	<i>українець</i>
ül	<i>сидить</i>
utazik	<i>подорожує</i>

Gyakorlati feladatok

Gyakorlat 1. Провідмініяйте подані нижче дієслова.

Áll, pihen, sétál, él, lakik, tanul, ír, olvas, beszél, ül, akar, szeret, csinál, vár,
magyaráz, hall, néz, lát, kér, kérdez, felel, tud, utazik, labdázik, fordít, épít.

én _____

te _____

mi _____

ti _____

Gyakorlat 4. Складіть речення за зразком, використовуючи подані слова.

(Én), Anikó, magyar, diák.

Anikó vagyok.

Magyar vagyok.

Diák vagyok.

(Te), Viktor, ukrán, tanár.

(Ő), Péter, orosz, üzletember.

És Ön ki?

Gyakorlat 5. Доповніть діалоги пропущеними словами.

1.

– Barta Anikó _____.

– Kiss Viktor _____ . Nagyon örülök.

– Ön ukrán?

– Igen, az _____ . És Ön?

– Én magyar _____ .

2.

- Szia, Andrea vagyok. És te?
- Szia, én Natália _____. Nagyon örülök.
- Én is. Te diák _____?
- Igen, az vagyok. Te is diák _____?
- Igen.

3.

- Jó reggelt kívánok! Nagy Sándor _____.
- Jó reggelt kívánok! Kovács Erzsébet _____. Nagyon örülök.
- Ön tanárnő?
- Igen, az vagyok. És _____?
- Én ügyvéd _____.

4.

- Jó napot kívánok! Petrenko Irén _____.
- Jó napot kívánok! Tessék parancsolni!
- Nagy igazgató úr itt _____?
- Sajnos ma nincs.

Gyakorlat 6. Яка відповідь правильна?

<i>Mi ez?</i>	Ez egy könyv.
Ez egy könyv van.
<i>Milyen az autó?</i>	Az autó új van.
Az autó új.
<i>Ki ő?</i>	Ő tanárnő.
Ő tanárnő van.
<i>Hol van a szék?</i>	Az ablak mellet van a szék.
A szék az ablak mellett.
<i>Milyen a magyaróra?</i>	A magyaróra érdekes van.
A magyaróra érdekes.
<i>Hol van az orvos?</i>	Az orvos otthon van.
Az orvos otthon.
<i>Anikó itt van?</i>	Anikó nincs itt.

Anikó nem itt.

Mi az?

Az egy szálloda.

Az egy szálloda van.

Gyakorlat 7. Прочитайте та перекладіть речення.

a) Ez tanterem. A tanterem kicsi, de szép. Itt van asztal. Az asztal mellett egy szék van. A szék fekete. Az asztal mögött egy tábla függ. A tábla mellett egy tévé is van. A tábla előtt a tanárnő ül. A tanárnő olvas és magyaráz. Az ablak. Az ablak előtt van egy fehér függöny. Az ablak alatt van egy sárga pad. A pad mellett van lámpa. Az ajtó mellett egy nagy fogas áll. Az ajtó és a fogas között van egy kép.

b) Дайте відповідь на питання.

Milyen a tanterem? _____

Hol van a szék? _____

Hol van a tábla? _____

Hol ül a tanárnő? _____

Hol van a függöny? _____

Hol van a pad? _____

Hol van a lámpa? _____

Hol áll a fogas? _____

Hol van a kép? _____

Mit csinál a tanárnő? _____

Gyakorlat 8. Опишіть зображення, відповідаючи на питання. Зверніть увагу на правильний порядок слів в угорській мові: головне слово відповіді повинно знаходитися перед дієсловом. Варто подумати, як можна коротко відповісти на поставлене питання і саме ця відповідь повинна знаходитися перед дієсловом.

Mi van az ablak előtt? _____

Hol áll a nagy lámpa? _____

Mi van az ablak előtt? _____

Hol áll a nagy lámpa? _____

Mi van a fotel fölött? _____

Mi van a dívány előtt? _____

Hol van az ablak? _____

Hol van a szőnyeg? _____

Hol van a függöny? _____

Van ott tévé? _____

Gyakorlat 9. Яке закінчення правильне:

- Én: beszél....
 csinál....
 lak....
 dolgoz....
 áll....
 lustálkod....
 pihen....
 tanul....
 lát....
 utaz....
 nyaral....
 él...

-ok, -ek -ök чи -om, -em, -öm?

Te: vár....
 néz....
 ír....
 magyaráz....
 olvas....
 ül....
 keres....
 sétál....
 kérdez....
 érkezik....
 főz....
 kirándul....
 napoz....
 esz....
 iszol....

-sz чи -ol, -el, -öl?

Ti: tanít....
 ír....
 ül....
 segít....
 lát...
 épít....
 keres....
 sétál....
 főz....
 szeret....

-tok, -tek, -tök, -etek, -otok?

Gyakorlat 10. Доповніть текст відсутніми словами та закінченнями.

Én Emese _____. Magyar _____. A fal előtt áll..... és beszél..... Mindjárt olvas..... is. Nem lustálkod..... Itt tanul..... Te tanárnő _____. Az asztal mellett ül..... és magyaráz..... Te itt dolgoz..... Szeret..... tanítani. Mi hallgat..... Ő Péter

_____. Az egyetem mögött vár..... és sétál..... Az egyetem előtt parkoló _____.

Ott egy kis szép autó _____. Hol van..... (Önök)?

Gyakorlat 11. Заповніть таблицю відсутніми формами дієслів.

Основа слова алapszó	<i>én</i>	<i>te</i>	<i>ő</i> <i>ön</i>	<i>mi</i>	<i>ti</i>	<i>ők</i>
akar				akarunk		
	iszom					
					írtok	
			néz			
		laksz				
						beszélnek
	segítek					
			megy			
						dolgoznak

Gyakorlat 12. Хто виконує дію?

Törülkőzik ő, megyek ____, akarsz ____, pihentek ____, laktok ____, dolgozom ____, csinálunk ____, építetek ____, állok ____, sétálunk ____, várnak ____, iszol ____, veszek ____, írnak ____, segítek ____, ülünk ____, futnak ____, kérdeznek ____, van ____, olvasol ____, járok ____, tanultok ____, néz ____, utazol ____, labdázunk ____, látnak ____, szeret ____, feleltek ____, élünk ____, magyarázok ____, teniszezték ____, eszel ____, keresnek ____, kértek ____, lustálkodik ____, nyaralunk ____.

Gyakorlat 13. Доповніть речення, використовуючи слова з попередньої вправи.

Ma sokat dolgozom, _____ (én).

Mit _____? (te)

A diák _____? (ő)

A folyó mellett _____? (mi)

Mit _____? (ti)

Mit _____? (ők)

Gyakorlat 14. Поставте запитання, звертаючись ввічливо (на «Ви»).

Hol tanulsz? _____

Mit csinálsz? _____

Írsz? _____

Olvasol? _____

Mit főzöl? _____

Mit keresel? _____

Hol vagy? _____

Hol laksz? _____

Mit mondasz? _____

Hol élsz? _____

Mit kérsz? _____

Szeretsz futni? _____

Tudsz teniszezni? _____

Kit vársz? _____

Hol dolgozol? _____

Mit fordítasz? _____

Gyakorlat 15. Знайдіть та виправте помилки у реченнях.

A diák a tanterem mellett állok és vár.

Mit kérdepsz?

Az egyetem előtt sétálok.

A fa alatt egy autó áll.

Te ülsz és fordítasz.

A folyó mellett futunk.

Mit csinálnak ma?

Ti pihennek otthon?

Feladatok önálló munkához

1. Прочитайте четвертый та п'ятий урок з підручника Горват К.І. – Лизанець П.М. «Угорська мова для початківців». – Ужгород, 1992.
2. Перегляньте відеоматеріали за посиланнями: <https://www.youtube.com/watch?v=HJm1qYznokg>;
<https://www.youtube.com/watch?v=fek4rQcLZdI>. Тренуйте вимову угорських слів.
3. Виконайте вправи за посиланням https://www.magyarora.com/grammar/igeragozas_feladat_alanyi.pdf
4. Прочитайте та перекладіть текст «Magyar óra» з підручника Вавра К. Венгерский язык. Учебник для начинающих. – М., 2006. – С.41.
5. Вивчіть фрази: **Mindenki jelen van?** *Усі присутні?* **Igen, ma mindenki jelen van.** *Так, сьогодні усі присутні.* **Nem, ma nincs mindenki jelen.** *Ні, сьогодні не усі присутні.* **Ki hiányzik?** *Хто відсутній?* **Kovács Ildikó hiányzik.** *Відсутня Ковач Ілдіка* або **Kovács Ildikó nincs jelen.** *Ковач Ілдіка не присутня.*

ТЕМА 4. Суфікси **-ul, -ül**. Відмінкові закінчення (**esetragok**), що відповідають на питання: **Hol van? Nova megye? Honnan jön?**

4.1. Суфікси **-ul, -ül**.

За допомогою суфікса **-ul, -ül** утворюються прислівники, що означають:

- 1) спосіб дії: **jó+l=jól** добре, **rossz+ul=rosszul** погано;
- 2) мовну приналежність: **magyar+ul=magyarul** угорською, **ukrán+ul=ukránul** українською, **német+ül= németül** німецькою.

4.2. Відмінкові закінчення (**esetragok**), що відповідають на питання: **Hol van? Nova megye? Honnan jön?**

В угорській мові просторові відношення виражаються за допомогою закінчень, а не прийменників, як в українській мові. Вони відповідають на питання: **Hol van? Де знаходиться? Nova megye? Куди йде? Honnan jön? Звідки йде?**

На питання **Hol van?** відповідають такі закінчення:

-ban, -ben відповідає українському прийменнику *в/у* (у чомусь, у середині)

-n, -on, -en, -ön відповідає українському прийменнику *на* (на чомусь, на поверхні)

-nál, -nél відповідає українському прийменнику *біля*

На питання **Nova megye?** відповідають такі закінчення:

-ba, -be відповідає українському прийменнику *в/у* (у середину)

-ra, -re відповідає українському прийменнику *на* (на кого? на що?)

-hoz, -hez, -höz відповідає українському прийменнику *до* (до кого? до чого?)

На питання **Honnan jön?** відповідають такі закінчення:

-ból, -ből відповідає українському прийменнику *із, з* (із когось, чогось із середини)

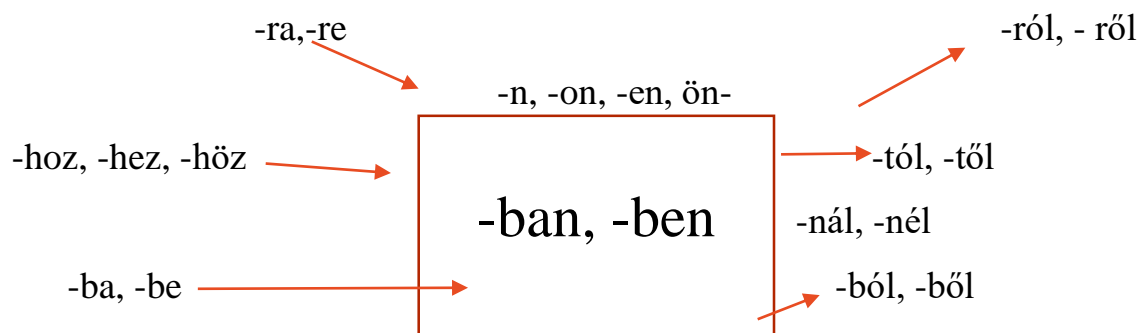
-ról, -ről відповідає українському прийменнику *із, з* (з поверхні)

-tól, -től відповідає українському прийменнику *від*

Зверніть увагу! Закінчення додаються до основи слова згідно з гармонією голосних: **autóban, szekrényben, asztalon, hegyre** stb.

Якщо слово закінчується на коротку **-a** або **-e**, то після додавання закінчення ця голосна подовжується: **a** → **á**, **e** → **é**. Напр., **szoba+ban** → **szobában**, **fülke+ben** → **fülkeben**.

Зображення 1¹⁰.

Hol van?

-ban, -ben	-n, -on, -en, -ön	-nál, -nél
autó ban в автомобілі	kocsin на автомобілі	táblánál біля дошки
ház ban у будинку	emeleten на поверсі	háznál біля будинку
szobá ban у кімнаті	asztalon на столі	épületnél біля будівлі
tanterem ben в аудиторії	széken на стільці	ablaknál біля вікна
kert ben у саду	földön на землі	erdőnél біля лісу
erdő ben у лісі	hídon на мості	orvosnál у лікаря

Hova megy?

-ba, -be	-ra, -re	-hoz, -hez, -höz
autó ba в автомобіль	asztal ra на стіл	ablak hoz до вікна
ház ba у будинок	hegy re на гору	épüle thez до будівлі
szobá ba у кімнату	szék re на стілець	erdő höz до лісу
tanterem be в аудиторію	táblá ra на дошку	orvos hoz до лікаря
kert be у сад	padló ra на підлогу	híd hoz до мосту
erdő be у ліс	tető re на дах	lecké hez до уроку

¹⁰ Зображення запозичено із сайту <https://repositorij.ffos.hr/islandora/object/ffos:1801/preview>.

Honnan jön?

-ból, -ből	!-ról, -ről <i>має ще одне значення: про кого, про що</i>	-tól, -től
autó ból з автомобіля	asztal ról зі столу	ablak tól від вікна
ház ból з будинку	hegy ről з гори	orvos tól від лікаря
szobá ból з кімнати	szék ről з стільця	erdő től від лісу
tanterem ből з аудиторії	tábla ról з дошки	hegy től від гори
kert ből з саду	film ről про фільм	tér től від площі
erdő ből з лісу	munkár ról про роботу	híd től від мосту

Зверніть увагу!

1. Географічні назви, а саме міста та країни, вживаються із суфіксами **-ban, -ben, -ba, -be, -ból, -ből**: *Ukrajnában, Lengyelországban, Szlovákiában, Kijevben, Berlinben; Ukrajnába, Lengyelországba, Szlovákiába, Kijevbe, Berlinbe; Ukrajnából, Lengyelországból, Szlovákiából, Kijevből, Berlinből* stb. Проте Угорщина вживається із суфіксом **-on, -ra, -ról**: *Magyarországon, Magyarországra, Magyarországról*. Це стосується і більшості угорських міст: *Nyíregyházán, Szegeden, Miskolcon, Budapesten, Budán, Pesten* stb. Однак, назви населених пунктів, що закінчуються на слово **-falu, -város**, а також приголосні **-m, -n, -ny**, голосну **-i** та більшість назв на **-r, -j** вживаються із суфіксами **-ban, -ben, -ba, -be, -ból, -ből**: *Tiszaújvárosban, Debrecenben, Esztergomban, Szabadiban, Egerben, Győrben* stb¹¹.
2. Дні тижня в угорській мові вживаються із суфіксом **-n, -on, -en, -ön**: *hétfő* *понеділок* *hétfőn* *у понеділок*. Неділя *vasárnap* не вживається із жодним суфіксом.

¹¹ Укладено за Hlavacska E., Hoffmann I., Laczkó T., Maticsák S. Hungarolingua 3. Magyar nyelvkönyv. – Debreceni Nyári Egyetem, 1999. – о.13.

3. Прислівники *далеко* **messze** та *близько* **közel** вживаються із певними суфіксами: далеко завжди від чогось: **messze -tól, -től**: *Messze van a belvárostól.*
közel -hoz, -hez, -höz: *Közel lakik a belvároshoz.*

Запитання для самоперевірки

1. За допомогою яких закінчень виражаються просторові відношення в угорській мові?
2. Які закінчення відповідають на кожне з питань?
3. Які географічні назви вживаються із суфіксами -ban, -ben, -ba, -be, -ból, -ből?

Szótár

barát	<i>друг</i>
bőrönd	<i>саквояж</i>
busz	<i>автобус</i>
cég	<i>фірма</i>
csütörtök	<i>четвер</i>
délután	<i>після обіду</i>
doboz	<i>коробка</i>
élelmiszerbolt	<i>магазин продовольчих товарів</i>
előszoba	<i>прихожа</i>
evőeszköz	<i>столовий прибор</i>
farmer	<i>джинси</i>
fodrász	<i>перукар</i>
folyosó	<i>коридор</i>
fürdőszoba	<i>ванна кімната</i>
gyógyszertár	<i>аптека</i>
határátkelőhely	<i>контрольно-пропускний пункт</i>
haza	<i>додому</i>
hétfő	<i>понеділок</i>
hétvége	<i>кінець тижня, вихідні</i>
iroda	<i>офіс</i>

jegyzetel	<i>конспектує</i>
kar	<i>факультет</i>
kedd	<i>вівторок</i>
kollégium	<i>гуртожиток</i>
koncert	<i>концерт</i>
konditerem	<i>спортзал</i>
könyvespolc	<i>книжкова полиця</i>
közel	<i>близько</i>
mappa	<i>папка</i>
melyik	<i>який із</i>
menza	<i>їдальня</i>
messze	<i>далеко</i>
mosógép	<i>пральна машинка</i>
mozi	<i>кінотеатр</i>
nappali	<i>вітальня</i>
nyaraló	<i>дача для літнього відпочинку</i>
padló	<i>підлога</i>
pályaudvar	<i>вокзал</i>
part	<i>набережна</i>
péntek	<i>п'ятниця</i>
pénztár	<i>каса</i>
ruha	<i>одяг, сукня</i>
sorozat	<i>серіал</i>
szak	<i>спеціальність</i>
szálloda	<i>готель</i>
szerda	<i>серeda</i>
szombat	<i>субота</i>
tanszék	<i>кафедра</i>
térkép	<i>карта</i>
vasárnap	<i>неділя</i>

Gyakorlati feladatok

Gyakorlat 1. Хто якою мовою розмовляє?

A diák ukrán.... és szlovák.... beszél. A tanár magyar.... beszél. Német.... beszélek. Beszélasz angol....? Beszélünk franciá.... Ők olasz.... és spanyol.... beszélnek. Ti cseh.... beszéltek. Ki beszél román.... ? Tudsz lengyel.... ?

És Ön milyen nyelven beszél? _____

Gyakorlat 2. Перекладіть угорською наступні речення.

Я розмовляю угорською. _____

Ти розмовляєш словацькою? _____

Він читає англійською та німецькою. _____

Вони читають та пишуть англійською. _____

Ви добре знаєте чеську? _____

Хто вміє розмовляти французькою? _____

Ми добре розмовляємо українською та російською.

Я добре розумію угорську мову, але ще повільно розмовляю.

Вони гарно розмовляють польською. _____

Він досить добре пише угорською. _____

Викладач добре пояснює. _____

Gyakorlat 3. Доповніть діалоги правильними закінченнями та пропущеними словами.

1.

– Szia, Tanya vagyok!

– Szia, Krisztina vagyok. Te ukrán _____ ?

– Igen, az vagyok. És te?

– Én magyar vagyok. Jól beszélsz magyar.....

– Oh, köszi, de csak tanulok magyarul. Jól beszélek angol.... és oroszul.....

– Én is tudok angolul.

2.

- Te ki vagy?
- Szvetlána vagyok.
- Orosz _____?
- Nem, ukrán vagyok, de beszélek orosz.....
- Miért tanulsz magyar.....?
- Sok magyar barátom van.

3.

- Beszélsz olasz.....?
- Sajnos, nem. De beszél.... spanyol.... és német....
- Én csak most tanul.... spanyolul. De egy kicsit beszélek angol...
- És magyar.... tud....?
- Igen, magyar.... már régen tanulok és elég jól beszél....
- Jaj, de jó. Ügyes vagy. Én még rossz.... beszélek magyarul. Elég nehéz a kiejtés.

Gyakorlat 4. Підберіть правильні відмінкові закінчення.

-ban, -ben

ház....., lakás....., tanterem....., táska....., iroda....., üveg....., kert....., doboz....., szoba....., iskola....., bőrönd....., szótár....., mozi....., fotel....., étterem....., nappali....., fürdőszoba....., park....., bank....., erdő....., busz....., ajtó....., vár....., könyv....., autó....., szekrény....., bolt....., váza....., füzet....., ország....., szupermárket....., nyaraló....., előszoba....., mosógép....., fiók....., mappa....., !munka.....

-n, -on, -en, -ön

asztal....., szekrény....., föld....., padló....., folyosó....., emelet....., !egyetem....., posta....., szabadság....., szak....., repülőtér....., pályaudvar....., utca....., !híd....., tábla....., szék....., könyvespolc....., szőnyeg....., Ungvár....., pad....., autó....., vonat....., taxi....., fal....., óra....., térkép....., part....., busz....., kedd....., Málta....., külföld....., előadás.....

-nál, -nél

ablak....., tábla....., ajtó....., ház....., egyetem....., orvos....., park....., híd....., étterem....., színház....., tanárnő....., tó....., áruház....., pályaudvar....., fodrász.....,

Gyakorlat 7. У якій країні знаходиться кожне місто?

Bécs	→	Ausztriában
Moszkva		Olaszországban
Berlin		Szlovéniában
Róma		Oroszországban
Kijev		Romániában
Budapest		Csehországban
Párizs		Ukrajnában
London		Németországban
Bukarest		Magyarországon
Prága		Spanyolországban
Pozsony		Franciaországban
Ljubljana		Törökországban
Madrid		Szlovákiában
Varsó		Lengyelországban
Isztambul		Angliában

Gyakorlat 8. Хто де живе і якою мовою розмовляє?

Karin	Ausztria..... él.	Angol....	
Peter	Románia..... él.	Szlovák...	
Valéria	Szlovákia..... él.	Ukrán....	
Zalán	Horvátország..... él.	Német....	
Cinzia	Olaszország..... él.	Román....	
Dusan	Csehország..... él.	Francia....	
Zsófia	Ukrajna..... él.	Görög.....	
János	Magyarország..... él.	Olasz....	beszél
Lola	Franciaország.... él.	Horvát....	
John	Anglia.... él.	Cseh.....	
Tina	Szlovénia.... él.	Szlovén....	
Emma	Dánia.... él.	Dán....	
Léda	Görögország.... él.	Magyar....	

Henri Németország.... él.

Gyakorlat 9. Доповніть речення правильними закінченнями (-ban, -ben, -nál, -nél, -n, -on, -en, -ön).

A tanterem..... vannak. A tanár a tábla..... áll és magyaráz. A diák a fekete szék..... az ablak..... ül. A lány a folyosó.... beszélget. A magyaróra.... beszélünk, olvasunk és írunk magyarul. Az Ungvári Nemzeti Egyetem.... tanulunk. A könyv az asztal..... van. A mobiltelefon a táska..... van. Az erdő..... sétálnak. Zsolt kék farmer..... van. A busz a híd..... áll. Anna új lakás..... lakik. Orvos..... vagy? A taxi a pályaudvar.... áll. A virág a váza... van. A dokumentum a mappa..... az asztal... van. A toll a fiók..... van. A szőnyeg a padló... van. Éva a folyó... sétál. Péter az iskola..... tanul, Olga a gimnázium... és Sándor pedig az egyetem.... Étterem..... ebédelsz? Az evőeszköz a fiók..... van. Erika szép ruha... van. A turisták az Ungvár szálloda..... vannak. A Fórum áruház Debrecen..... van.

Gyakorlat 10. Підберіть правильні відмінкові закінчення.

-ba, -be

ház....., iroda....., kert....., nappali....., szupermarket....., élelmiszerbolt....., tanterem....., szálloda....., város....., könyvtár....., gyógyszertár....., diszkó....., erdő....., Párizs....., Görögország....., belváros....., füzet....., táska....., szekrény.....

-ra, -re

óra....., egyetem....., folyosó....., hegy....., posta....., asztal....., polc....., szekrény....., pad....., Budapest....., Magyarország....., pályaudvar....., fal....., gyerekek....., szék....., levegő....., piac....., határátkelőhely....., tábla....., föld....., udvar....., padló....., menza.....

-hoz, -hez, -höz

asztal....., ajtó....., ablak....., orvos....., fodrász....., folyó....., szekrény....., Tisza....., tenger....., Péter....., tanárnő....., pénztár....., Kati....., autó....., Balaton....., megálló.....

Gyakorlat 11. Доповніть діалоги правильними закінченнями та пропущеними словами.

1.

- Jó reggelt kívánok!
- Jó reggelt kívánok! Hova megy?
- A piac.... És Ön?
- Az élelmiszerbolt....
- Viszontlátásra!
- Viszontlátásra!

2.

- Szia!
- Szia! Hova mész?
- Az egyetem.... És te?
- A könyvtár.....

3.

- Sziasztok!
- Sziasztok!
- Hova mentek?
- A mozi.... És ti?
- A diszkó....
- Jó szórakozást!
- Köszönjük, nektek is!

4.

- Szia!
- Szia! Mit csinálst?
- Olvasok magyar.... És te?
- Készülök az órá...
- Van itt magyar–ukrán szótár?
- Igen, itt van. Tessék. Jó tanulást!
- Kösz, viszont!

5.

- Halló!
- Halló, Eszter! Hol vagy?
- A belvárosban a Goriziána kávézó.... És te?
- A kollégium.... vagyok. Még tanulok.
- Jössz kávézni?
- Igen, mindjárt megyek.
- Szuper!

Gyakorlat 12. Прочитайте та доповніть текст правильними закінченнями.

Ez Enikő. Ő diák. Ukrán nemzetiségű. Az Ungvári Nemzeti Egyetem..... tanul a lingvisztikai szak..... Ukrán az anyanyelve, de tud beszélni orosz..... és angol..... is. Az egyetem..... tanul szlovák....., német..... és magyar..... Már szépen beszél magyar..... A kollégium.... lakik. Egész héten tanul. Csak hétvége.... pihen. Szombat..... és vasárnap..... sétál a belváros..... vagy az Ung-part....., este megy diszkó..... vagy mozi..... Szeret utazni és kirándulni. Nyáron megy Magyarországra.....Most a tanterem..... ül és figyel.

Gyakorlat 13. Перекладіть угорською:

Я йду: у квартиру, у школу, в університет, у сад, у парк, в Мукачево, на ринок, в Будапешт, у ресторан, в офіс, на вулицю, на площу, в супермаркет, в кіно, в аптеку, до вчителя, до лікаря, до директора, на кафедру, на коридор, у Словенію, у гуртожиток, до дошки, на гору, на автобус!

Gyakorlat 14. Megyek vagy vagyok?

Az egyetemen

A kávézóban

Az élelmiszerboltban.....

A térre

Az egyetemre

Az orvosnál

A kávézóba

A fodrászhoz.....

A határátkelőhelyen

A szobában.....

A nappaliba.....

Görögországba.....

Pénztárnál.....

Az előadásra

Otthon.....

Haza.....

Gyakorlat 15. Доповніть речення закінченнями:

Hétfő..... reggel megyek az egyetem..... A pályaudvar..... sok taxi áll. Kedd..... az uszoda..... megyek. Melyik város..... laksz? Mit csinál..... (ti)? Vasárnap megyünk a templom.... Csütörtök..... utazunk Budapest..... Hol most (te, lenni)? Mikor Kijevbe (utazik, mi)? Folyó..... megy..... sétálni (én). Dolgoz..... péntek... (te)? Előszoba.... a padló..... van egy szép nagy szőnyeg. Hétféle..... otthon vagyok. Melyik polc..... van a szótár? Szerda..... nincs magyaróra. Az étterem..... kávézunk. Éva iskola.... jár. Most Ukrajna..... van, de gyakran megy Szlovénia..... és Magyarország..... A kutya az udvar... fekszik. Eszter és Anna mennek a kert.... sétálni. A megálló..... siet..... (én). Szombat..... érkezik..... (én) Bécs.....

Gyakorlat 16. Підберіть правильні відмінкові закінчення.

-ból, -ből

ház....., épület....., Prága....., konyha....., tanterem....., iskola....., kert....., könyv....., ablak....., szoba....., uszoda....., szálloda....., Olaszország....., Bécs....., szekrény....., fiók....., lakás....., iroda....., bank....., bolt....., üzlet....., étterem....., erdő....., a Kárpátok....., könyvtár.....

-ról, -ről

magyaróra....., hegy....., asztal....., film....., könyv....., sorozat....., egyetem....., Budapest....., Magyarország....., könyvespolc....., diák....., fénykép....., posta....., pályaudvar....., otthon....., piac....., lecke.....

-tól, -től

orvos....., ablak....., barát....., megálló....., tér....., fodrász....., pályaudvar....., híd....., mama....., igazgató....., Pest....., folyó....., szálloda....., Debrecen.....

Gyakorlat 17. Доповніть речення правильними закінченнями.

Hétfő.... reggel megyek az egyetem..... Az egyetem közel van a koli..... Az egyetem... sok előadás van. Tanul..... Délben menza..... ebédel..... Délután megyek a könyvtár..... A könyvtár nem messze van az egyetem..... Ott olvasok és jegyzetel.... Este visszamegyek a koli.... A konyha.... főzök. Este sétál..... a belváros..... vagy pihen.... egy kávézó.....

Gyakorlat 18. На яке питання відповідає кожне слово?

Magyarországon, téren, belvárosba, filmről, emeleten, egyetemről, moziban, könyvtárba, orvoshoz, fodrásznál, kávézóban, magyarórára, kertbe, erdőből, folyónál, pályaudvaron, asztalra, széken, hegyre, Ungvárról, ágyban, hídtól, tanteremben, uszodából, fán, üzletből, nappaliban, orvostól, élelmiszerboltba, kollégiumból, Katihoz, állatkertbe, táblánál, gyógyszertárba, ruhában, szőnyegen, táskából, tanárnőnél, parkból, léckéről, autóban, pénztárhoz, Szlovákiában, falon, hegyről, földre, előszobában, tónál, Lengyelországból, füzetbe, menzán.

Hol?

Hova?

Honnan?

Gyakorlat 19. Заповніть таблицю.

Kérdés	Magyarország			bolt	
Hol			egyetemen		
Hova		munkába			
Honnan					térről

Gyakorlat 20. Megy vagy jön?

A diák az iskolába _____.

Az egyetemista az egyetemről _____.

Este a moziba _____.

Olga magyarórára _____.

Szerdán Péter haza _____ Budapestről.

Ön is a folyóhoz _____ sétálni?

Csak vasárnap _____ Bécsből.

Hova _____ csütörtökön?

A tanárnő a könyvtárból _____.

Ön honnan _____?

Feladatok önálló munkához

1. Виконайте вправи за посиланнями <https://www.magyarora.com/grammar/irany3.pdf>, https://www.magyarora.com/grammar/megy_jon.pdf.
2. Прочитайте та перекладіть текст «Utazunk» з підручника Вавра К. Венгерский язык. Учебник для начинающих. – М., 2006. – С.62.
3. Прослухайте аудіоматеріали за посиланням http://magyarok.hu/hu/A1_audio.html?ver=2.7.
4. Вивчіть мовні звороти при вітанні когось: **Kellemes ünnepeket! Приемних свят! Boldog születésnapot kívánok! Вітаю з Днем народження! Sok sikert kívánok mindenben és sok boldogságot! Бажаю успіхів і щастя у всьому!**

ТЕМА 5. Вираження знахідного відмінка та множини іменників

5.1. Вираження знахідного відмінка (*a tárgyaset*)

Знахідний відмінок в угорській мові виражається за допомогою суфікса **-t**. Відповідає на питання **kit?** кого? **mit?** що? У реченні знахідний відмінок виступає прямим додатком та показує на кого або на що переходить дія. Olvasok egy könyvet. *Читаю книгу.* Mit olvasok? *Що читаю?* Nézek egy filmet. *Дивлюся фільм.* Mit nézek? *Що дивлюся?* Várok egy asszonyt. *Чекаю жінку.* Kit várok? *Кого чекаю?*

Якщо основа слова закінчується на голосну, то знахідний відмінок виражається суфіксом **-t**: autót, cipőt. Короткі голосні **a** та **e** переходять в **á**, **é**: almát, körtét. Якщо основа слова закінчується на приголосну, то між основою слова та суфіксом вживається сполучна голосна у відповідності до гармонії голосних: **-ot, -at, -et, -öt**.

До слів, основа яких закінчується на ó, u, ú, i, í, é, ő, ü, ű , приєднується суфікс -t	<i>autót, cipőt, túrót, férfit, taxit, kiflit, szőlőt, kávé, gyümölcsöt</i>
Короткі голосні a та e у кінці слова після додавання суфікса -t подовжуються	<i>almát, körtét, szilvát, apát, Évát, zsemlét</i>
Після приголосних l, r, n, ny, j, ly, s, sz, z , суфікс також додається без сполучної голосної	<i>tojást, pénzt, lányt, banánt, süteményt, asztalt, lekvárt</i>
! але з цього правила є кілька винятків	<i>halat, tejet, fejet, mézet, vaját, kenyeret, helyet</i>

Слова з голосними заднього ряду або зі змішаними голосними, основа яких закінчується на приголосну, отримують суфікс -ot	<i>diákot, ablakot, újságot, országot, sajtót, napot</i>
! Слова з голосними заднього ряду, як правило односкладові, за походженням давньоугорські, отримують суфікс -at (таких слів небагато)	<i>tollat, házat, várat, lábat</i>
До слів з голосними переднього ряду, основа яких закінчується на приголосну, додається суфікс -et	<i>széket, füzetet, képet, zöldséget, ecetet, vizet</i>
До слів з голосними переднього ряду у останньому складі яких -ö, -ő, -ü, -ű, додається суфікс -öt	<i>gyömolcsöt, tököt, mérnököt, ködöt</i>
! але	<i>könyvet, földet, hölgyet, fület, völgyet</i>

У складних словах при виборі сполучної голосної вирішальною є остання частина слова: *könyvespolc* → *könyvespolcot*, *napszemüveg* → *napszemüveget*.

В іншомовних словах чи словах іншомовного походження вирішальною є остання голосна: *koncertet*, *múzeumot*.

У деяких іменниках особливістю утворення знахідного відмінка є те, що:

1) остання, довга голосна слова стає короткою:

madár madarat *híd hidat*

kanál kanalat *nyár nyarat*

bogár bogarat *víz vizet*

út utat *tűz tüzet*

2) остання голосна основи випадає:

szobor szobrot *eper epret*

cukor cukrot terem termet

3) багато односкладових слів, які закінчуються на довгу голосну, отримують сполучний звук **v** і стають короткими:

ló lovat kő követ

hó havat fű füvet

tó tavat mű művet! Не стає короткою!¹²

5.2. Утворення множини іменників

Множина іменників в угорській мові утворюється за допомогою показника **-k**. Цей показник може приєднуватися до основи іменника як безпосередньо, так і за допомогою сполучного голосного (відповідно до гармонії голосних).

Якщо основа слова закінчується на голосну, то показник -k приєднується до основи слова безпосередньо	<i>autók, taxik, hajók, cipők, kiflik</i>
Якщо остання голосна іменника -a або -e , то після додавання показника множини, вони подовжуються	<i>fák, iskolák, szobák, körték, almák, táskák</i>
До слів, що зкінчуються на приголосну, показник -k приєднується за допомогою сполучного голосного. Для слів з	<i>asztalok, ablakok, lányok, lakások, tanárok, polcok</i>

¹² Укладено за Gedeon Márta. Ötletek a főnevek tárgyesetének tanításához. Режим доступу: <http://www.nyeomszsz.org/orszavak/pdf/GedeonJav.pdf>

голосними заднього ряду таким сполучним голосним є -o .	
! Слова з голосними заднього ряду, як правило односкладові, за походженням давньоугорські, отримують сполучну -a (таких слів небагато)	<i>ágyak, házak, tollak, falak, szótárak</i>
Слова з голосними переднього ряду отримують сполучну голосну -e .	<i>székek, szekrények, képek, füzetek, zöldségek</i>
Якщо в останньому складі багатоскладного слова є голосні ö, ő, ü, ű, то сполучною голосною у такому випадку буде -ö . ! але з цього правила є ряд винятків	<i>gyümölcsök, görögök</i> <i>könyvek, földek</i>

Зверніть увагу! У ряді іменників під час утворення множини довгі голосні основи переходять у короткі: pohár→poharak, kanál→kanalak, tél→telek, kéz→kezek, út→utak, híd→hidak.

У багатьох іменників остання голосна основи випадає: szobor →szobrok, cukor→cukrok, terem→termek.

Багато односкладових слів отримують сполучний звук **v**: szó→szavak, kő→kövek.

При утворенні відмінкових форм показник множини ставиться після основи і до нього приєднується відповідне відмінкове закінчення: könyv→könyvek→könyveket, toll→tollak→tollakat, asztal→asztalok→asztalokat, ház→házak→házakban. При утворенні знахідного відмінка від множини

іменників сполучною голосною для слів з голосними заднього ряду є тільки **-а**, а для слів з голосними переднього ряду лише **-е**.

В угорській мові множина утворюється і від питальних та вказівних займенників: *ki?→kik? mi?→mik? ez→ezek, az→azok. Kik ezek az emberek? Хто ці люди?*

Іменник не узгоджується з попереднім числівником або словом, яке його заміняє. Після слів *sok багато, kevés мало*, питань *hány? mennyi? скільки?* також іменник залишається в однині. Наприклад, *10 könyv 10 книг, sok gyümölcs багато фруктів, hány ember van itt? скільки людей є тут?*

5.3. Суфікси **-ás, -és**.

За допомогою суфіксів **-ás, -és** від дієслів утворюються іменники, що означають дію, процес: *ír пише írás почерк*

fut біжить futás біг

uszik плаває uszás плавання

tanul вчиться tanulás навчання

pihen відпочиває pihenés відпочинок

Запитання для самоперевірки

1. Яким закінченням виражається знахідний відмінок в угорській мові?
2. Які голосні у кінці слова після додавання закінчень подовжуються?
3. За допомогою якого показника утворюється множина іменників?

Szótár

dió	<i>горіх</i>
eper	<i>полуниця</i>
erdei szamóca	<i>суниця лісова</i>
gránátalma	<i>гранат</i>
mazsola	<i>ізом</i>
meggy	<i>вишня</i>
narancs	<i>апельсин</i>
barack	<i>абрикос</i>
őszibarack	<i>персик</i>

datolya	<i>фініки</i>
burgonya, krumpli	<i>картопля</i>
cékla	<i>буряк</i>
petrezselyem	<i>петрушка</i>
zöldbab	<i>стручкова квасоля</i>
zöldborsó	<i>зелений горох</i>
karfiol	<i>корфіола</i>
reték	<i>редис</i>
liszt	<i>мука</i>
tojás	<i>яйце</i>
vaj	<i>масло</i>
tejföl	<i>сметана</i>
felvágott	<i>м'ясна нарізка</i>
tészta	<i>паста, макаронні вироби</i>
ecet	<i>оцет</i>
túró	<i>творог</i>
virsli	<i>сосиска</i>
ásványvíz	<i>мінеральна вода</i>
bor	<i>вино</i>
hús	<i>м'ясо</i>
sertéshús	<i>свинина</i>
friss	<i>свіжий</i>
ribizli	<i>смородина</i>
birsalma	<i>айва</i>
szeder	<i>ожина</i>
tejszín	<i>вершки</i>
müzli	<i>мюслі</i>
kása	<i>каша</i>
zab	<i>овес</i>
pékség	<i>пекарня</i>

fűszer	<i>приправа</i>
pogácsa	<i>традиційна угорська випічка</i>
fürdőruha	<i>купальник</i>
nadrág	<i>штани</i>
pulóver	<i>светр</i>
zokni	<i>шкарпетки</i>
blúz	<i>блуза</i>
szoknya	<i>спідниця</i>
sapka	<i>шапка</i>
fehérnemű	<i>білизна</i>
köntös	<i>халат</i>
pizsama	<i>піжама</i>
magassarkú cipő	<i>туфлі на високих підборах</i>
szandál	<i>сандали</i>
papucs	<i>тапочки</i>
kardigán	<i>кардиган</i>
kabát	<i>пальто</i>
hálóing	<i>нічна сорочка</i>
rövidnadrág	<i>шорти</i>
póló	<i>футболка поло</i>
csizma	<i>чоботи</i>
kesztyű	<i>рукавиці</i>
harisnyanadrág	<i>колготи</i>
napszemüveg	<i>сонцезахисні окуляри</i>
zakó	<i>піджак</i>
dzseki	<i>куртка</i>
bútor	<i>меблі</i>
komód	<i>комод</i>
pohár	<i>стакан</i>
kanál	<i>ложка</i>

Gyakorlati feladatok

Gyakorlat 1. Подивіться на зображення. Напишіть до кожного овоча назву українською мовою.

13

¹³ Зображення запозичено з сайту <https://www.dropbox.com/s/t9tjzetvjt0zikb/zoldsegek.pdf?dl=0>

Gyakorlat 6. Підберіть відповідь на питання.

Mit olvasol? Egy lányt.
Kit vársz? Piros tollat.
Mit nézel? Egy könyvet.
Mit eszel? Fehér csokoládét.
Mit keresel? Az új szavakat.
Mit tanulsz? Egy filmet.

Gyakorlat 7. Ви йдете в університет. Які речі несете із собою у сумці?

A _____ *táskában* _____ *tollat,*

_____ *viszek.*

Ви їдете відпочивати. Що складаєте у саквояж?

A _____ *bőröndbe* _____ *fürdőruhát*

_____ *teszek.*

Gyakorlat 8. Доповніть речення закінченнями.

Reggel tea.... vagy kávé..... iszom. Zabkása... vagy vajas kenyér....., sajt....., kolbász....., tojás.... eszem. Napközben szívesen eszek friss gyümölcs..... és ásványvíz..... vagy gyümölcslé..... iszom. Az egyetem..... a menzán ebédelek. Általában burgonya....., rizs....., tészta....., hús..... eszek. Vegyes saláta.... is veszek: paradicsom....., uborka....., káposzta....., cékla.....

És Ön mit szokott enni?

Gyakorlat 9. Поставте подані нижче іменники у множину.

Kabát....., hálóing....., rövidnadrág....., póló....., csizma....., kesztyű.....,
harisnyanadrág....., napszemüveg....., zakó....., nadrág....., pulóver.....,
zokni....., blúz....., szoknya....., sapka....., fehérnemű....., köntös....., pizsama.....,
farmer....., dzseki....., szandál....., öltöny....., ing.....

És Ön mit szokott hordani?

Piros

pólót,

_____ *hordok.*

Gyakorlat 10. Поставте наступні слова у множину.

Szoba....., tábla....., terem....., toll....., olló....., számítógép....., laptop....., ablak.....,
kép....., lámpa....., ház....., lány....., fiú....., könyv....., füzet....., táska....., kés....., szék.....,
diák....., film....., fa....., tanárnő....., polc....., szekrény....., asztal....., állat....., ember.....,
udvar....., pad....., óra....., osztály....., uszoda....., hegy....., fotel....., dívány....., függöny.....,
szőnyeg....., nő....., bútor....., komód.....

Gyakorlat 11. Поставте словосполучення у множину.

Ez szék. _____ Az szálloda. _____

Ez ablak. _____ Az széles ágy. _____

Ez ház. _____ Az fiatal ember. _____

Ez lakás. _____ Az jó tanár. _____

Ez finom alma. _____ Az világos függöny. _____

Ez barna szőnyeg. _____ Az új számítógép. _____

Ez érdekes film. _____ Az régi komód. _____

Ő tanár. _____ Mi ez? _____

Ő diák. _____ Ki az? _____

Ön orvos. _____ Ön tanárnő? _____

Ő magyar. _____ Ki az a férfi? _____

Gyakorlat 12. Поставте подані нижче слова у однину.

Könyveket könyv, házakat _____, körtéket _____,
nadrágokat _____, pulóvereket _____, kesztyűket _____,
zoknikat _____, blúzokat _____,
szoknyákat _____, sapkákat _____, székeket _____,
táblákat _____, napszemüvegeket _____, zakók _____,
poharakat _____, kanalakat _____, mappákat _____,
sorozatokat _____, lányokat _____, barátokat _____,
füzeteket _____.

Gyakorlat 13. Ki hol él?

Ukrajnában ukránok élnek.

Magyarországon magyar....

Olaszországban olasz.....

Németországban német.....

Portugáliában portugál.....

Szlovákiában szlovák.....

Angliában angol....

Oroszországban orosz....

Lengyelországban lengyel.....

élnek

Gyakorlat 14. Перекладіть угорською.

У кімнатах _____, у сумках _____, у
готелях _____, у супермаркетах _____, у
фруктах _____, у пальтах _____, у
шапках _____, у книгах _____, у шафах _____,
у зошитах _____, у будинках _____, у
фільмах _____, у горах _____, у
кав'ярнях _____, на столах _____, на
полицях _____, на деревах _____, на килимах _____,
на уроках _____, на площах _____, на
вулицях _____, на дорогах _____, на мостах _____.

Gyakorlat 15. Утворіть від поданих дієслів іменники. Складіть з ними речення.

Ír, olvas, tud, nyaral, pihen, kér, utazik, napozik, tanul.

Feladatok önálló munkához

1. Прослушайте пісню про овочі та фрукти за посиланням:
https://www.youtube.com/watch?v=jGx_bGY2GfI
2. Прочитайте 3 урок з підручника Горват К. – Лизанець П. Угорська мова для початківців. – Ужгород, 1992. – С. 31-38. Виконайте письмово вправи до уроку.
3. Виконайте вправи 19, 20, 21, 22 з робочого зошита Szita Szilvia – Pelcz Katalin. Nyelvtani munkafüzet. A1-A2. 1 kötet.
4. Виконайте вправи за посиланням
<https://www.magyarora.com/topics/targyak.pdf>.
5. Прослушайте відеоурок за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=3Nq9MbZKhbM>.

ТЕМА 6. Числівник

6.1. Кількісні числівники (tőszámpnév).

Кількісні числівники в угорській мові відповідають на питання скільки **hány** та **mennyi**. **Hány** вживається перед обчислювальними поняттями: *Hány könyv van ott? Скільки книг знаходиться там?* **Mennyi** вживається перед необчислювальними поняттями: *Mennyibe kerül? Скільки коштує?*

0	nulla
1	egy
2	két (kettő) якщо число стоїть самотійно, то вживаємо kettő. <i>Hány toll van ott? Kettő.</i> Якщо число виступає означенням, то вживаємо két. <i>Két toll.</i>
3	három
4	négy
5	öt
6	hat
7	hét
8	nyolc
9	kilenc
10	tíz
11	tizenegy довга і скорочується
12	tizenkettő
13	tizenhárom
14	tizennégy
15	tizenöt
16	tizenhat
17	tizenhét
18	tizennyolc
19	tizenkilenc
20	húsz
21	huszonegy

22	huszonkettő
23	huszonhárom
30	harminc
31	harmincegy
40	negyven
50	ötven
60	hatvan
70	hetven
80	nyolcvan
90	kilencven
100	száz
101	százegy
110	száztíz
116	száztizenhat
200	kétszáz
1000	ezer
1100	ezerszáz
1245	ezerkétszáznegyvenöt до двох тисяч числівники пишуться разом
2000	kétezer
2405	kétezer-négyszázöt після двох тисяч при написанні числівників ставиться дефіс

6.2. *Порядкові числівники (sorszámnév).*

Порядкові числівники в угорській мові утворюються від кількісних за допомогою суфікса **-dik**. Цей суфікс приєднується до основи слова за допомогою сполучних голосних -a, -o, -e, -ö відповідно до гармонії голосних: öt+ö+dik→ötödik, nyolc+a+dik→nyolcadik. Питальне слово має цей суфікс: hányadik? *Який за порядком?* На письмі після порядкових числівників, написаних цифрами, ставиться крапка: 1. Перед порядковими числівниками, як правило, вживається означений артикль: Az első emeleten lakom.

1.	első	 перший, другий, третій, четвертий утворюються не за правилом, ці числівники потрібно вивчити
2.	második	
3.	harmadik	
4.	negyedik	
5.	ötödik	
6.	hatodik	
7.	hetedik	втрачається довга é
8.	nyolcadik	
9.	kilencedik	
10.	tizedik	
11.	tizenegyedik	
12.	tizenkettedik	
13.	tizenharmadik	
14.	tizennegyedik	
15.	tizenötödik	
16.	tizenhatodik	
17.	titenhetedik	
18.	tizennyolcodik	
19.	tizenkilencedik	
20.	huszodik	
21.	huszonegyedik	
22.	huszonkettedik	
23.	huszonharmadik	
30.	harmincadik	
31.	harmincegyedik	
40.	negyvenedik	
50.	ötvenedik	
60.	hatvanadik	
70.	hetvenedik	

80.	nyolcvanadik
90.	kilencvenedik
100.	századik
101.	százegyedik
110.	száztizedik
116.	száztizenhatodik
200.	kétszázadik
1000.	ezredik

6.3. Суфікси *-s (-as, -os, -es, -ös)*.

В угорській мові існують числівники, що відповідають на питання **hányas?** *Який за номером? Який за розміром?* Вони утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса **-as, -os, -es, -ös**: egy+**es**→egyes, hat+**os**→hatos.

1	egyes
2	kettes
3	hármás
4	négyes
5	ötös
6	hatos
7	hetes
8	nyolcas
9	kilences
10	tíz
11	tizenegyes
12	tizenkettes
13	tizenhármás
14	tizennégyes
15	tizenötös
16	tizenhatos
17	tizenhetes

18	tizennyolcas
19	tizenkilences
20	húszas
21	huszonegyes
22	huszonkettes
30	harmincas
31	harmincegyes
40	negyvenes
50	ötvenes
60	hatvanas
70	hetvenes
80	nyolcvanas
90	kilencvenes
100	száz
101	százegy
110	száztíz
116	száztizenhat
200	kétszáz
1000	ezres

Примітка. На питання: *Hány éves vagy?* Скільки тобі років? Відповідають кількісним числівником: *tizennyolc éves vagyok.* Мені 18 років.

Запитання для самоперевірки

1. На які питання відповідають кількісні числівники в угорській мові?
2. Як утворюються числівники, що відповідають на питання *hányas?*

Szótár

általában *загалом, у загальному*

április *квітень*

augusztus *серпень*

december *грудень*

esernyő	<i>парасолька</i>
esőkabát	<i>дощовий плащ</i>
évszak	<i>пора року</i>
fagy	<i>мороз</i>
február	<i>лютий</i>
fok	<i>градус</i>
fúj	<i>дує</i>
hull	<i>падає, сиплеться</i>
január	<i>січень</i>
július	<i>липень</i>
június	<i>червень</i>
korcsolyázni	<i>кататися на ковзанах</i>
körülbelül	<i>приблизно</i>
május	<i>травень</i>
március	<i>березень</i>
másodperc	<i>секунда</i>
minden	<i>усе</i>
november	<i>листопад</i>
nyáron	<i>влітку</i>
október	<i>жовтень</i>
ősszel	<i>восени</i>
perc	<i>хвилина</i>
síelni	<i>кататися на лижах</i>
süt	<i>світить, пече</i>
szánkózni	<i>кататися на санях</i>
szeptember	<i>вересень</i>
szokik	<i>звук, має звичку</i>
tavasszal	<i>весною</i>
télen	<i>взимку</i>
valami	<i>щось</i>

Gyakorlati feladatok

Gyakorlat 1. Прочитайте наступні цифри.

8, 12, 24, 33, 46, 57, 68, 79, 82, 91, 116, 129, 134, 147, 158, 161, 178, 189, 200, 210, 283, 257, 367, 431, 541, 785, 257, 845, 934, 1754, 2538, 3985, 7427, 9834, 10 278, 34 876, 94 172, 178 346, 839 453, 839 254.

Gyakorlat 2. Напишіть цифри.

17 _____, 21 _____, 38 _____,
41 _____, 55 _____, 76 _____,
234 _____, 567 _____,
29 _____, 1854 _____, 43 _____,
2019 _____, 2986 _____,
3458 _____.

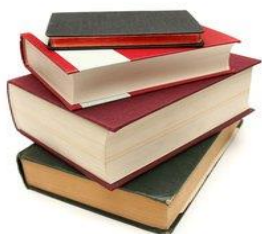
Gyakorlat 3. Прочитайте цифри, відповідаючи на питання.

Hány? 1, 4, 7, 24, 57, 64, 83, 45, 97, 125, 137, 287, 395, 461, 581, 864, 937, 1023, 1564, 2876, 3485.

Hányadik? 1, 2, 3, 4, 6, 8, 10, 11, 12, 15, 18, 20, 24, 28, 30, 35, 48, 55, 61, 77, 123, 256, 378, 487.

Hányas? 14, 22, 36, 38, 40, 41, 44, 56, 62, 78, 82, 132, 527, 421, 519, 645, 783, 888, 964, 1023, 1456.

Gyakorlat 4. Дайте відповіді на питання.

Hány könyv van a képen?

Hány macska van a képen?

Hány szárnya van a madárnak?

Mennyi pénz ez?

Ez hányas busz?

Hányas szoba?

Hány ceruza van a képen?

Hány fok van?

Gyakorlat 4. Дайте відповіді на питання. Пам'ятайте, що іменник не узгоджується із числівником.

Mit lát a képen?

Hány kutya van a képen?

Mit lát a képen?

Hány elefánt van a képen?

Mit lát a képen?

Hány medve van a képen?

Mit lát a képen?

Hány oroszlán van a képen?

Gyakorlat 4. Доповніть таблицю відсутніми числами.

Hány?	Hányadik?	Hányas?
kettő		
	hármadik	
		tizenkettes
	huszodik	
huszonegy		
		harminchármas

Gyakorlat 5. Прочитайте та перекладіть речення.

Petike első osztályba jár. Ő 6 éves. Az első évfolyamon a diákok 17 évesek. Ön hány éves? 45 éves vagyok. Te hány éves vagy? 22 éves vagyok. Feri bácsi 79 éves.

És Ön hány éves? _____

Gyakorlat 6. Дайте відповіді на питання.

Hány nap van egy héten? _____

Hány nap van szeptemberben? _____

Hány hónap van egy évben? _____

Hány perc van egy órában? _____

Hány másodperc van egy percben? _____

Hány óra van egy napban? _____

Gyakorlat 7. Прочитайте та перекладіть діалоги.

1.

– Szia!

– Szia!

– Hova mész?

– Magyarórára. És te?

– Én is. Hol van az 523-as tanterem?

– Az ötödik emeleten.

2.

– Szia!

– Szia!

– Hányas tanteremben van a vizsga?

– A 432-ben.

– Az hányadik emeleten van?

– A harmadikon.

3.

– Elnézést kérek, hol van a könyvtár?

– A főépületben.

– Hányadik emeleten?

– A hatodikon.

– És hányas teremben?

– 267-ben.

4.

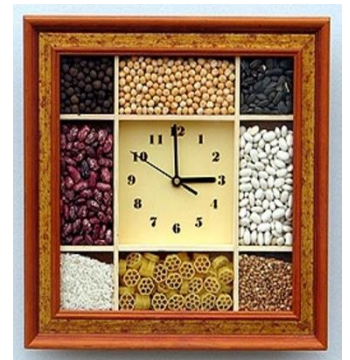
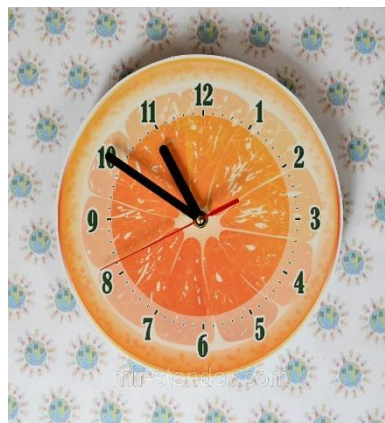
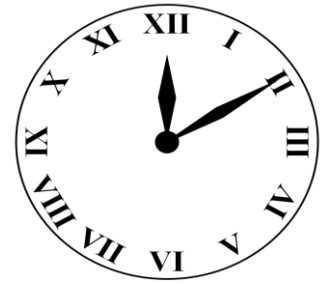
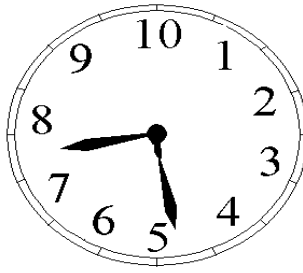
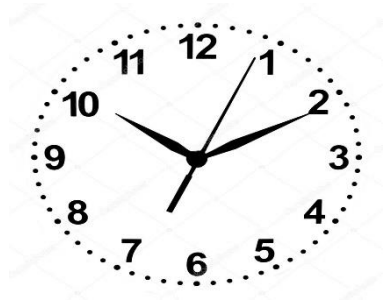
– Bocsánat, ez a busz Petőfi térre megy?

– Nem, ez az autóbusz pályaudvarra megy.

– És hányas megy Petőfi térre?

– A 6-os.

Gyakorlat 8. Котра година?

Gyakorlat 9. Прочитайте та перекладіть діалог. Складіть наступні діалоги за зразком.

– Mit parancsol?

– Egy blúzt keresek.

– Milyen színűt?

– Pirosat.

– Hányasat?

– Harmincnégyeset.

– Tessék. Ez egy elegáns blúz.

– Mennyibe kerül?

– 8700 forintba.

*

– Mit parancsol?

– Egy nadrág.... keres....

– Milyen színűt?

– Barna....

– Hányasat?

–(38).

– Tessék. Ez egy elegáns.....

– Mennyibe kerül?

–(7500) forintba.

*

– Mit parancsol?

- Egy pulóver.... keres....
- Milyen színűt?
- Szürke....
- Hányasat?
-(36).
- Tessék. Ez egy szép.....
- Mennyibe kerül?
-(9350) forintba.

*

- Mit?
- Egy cipő.... keres....
- Milyen színűt?
-
- Hányasat?
-(40).
- Tessék. Ez egy nagyon jó.....
- Mennyibe kerül?
-(18 400) forintba.

Gyakorlat 10. Прочитайте та перекладіть діалог.

- Jó napot kívánok!
- Jó napot kívánok!
- Tessék, mit parancsol?
- Két kiló burgonyát kérek és egy kiló padlizsánt.
- Még valamit?
- Friss a tojás?
- Persze.
- Akkor kérek még 10 tojást. Mennyit fizetek?
- Két kiló burgonya, egy kiló padlizsán és 10 tojás az 2150 forint.
- Tessék. Köszönöm.
- Én köszönöm.

Складіть діалог продавця з покупцем у продуктовому магазині, використовуючи подані нижче слова та фрази.

Egy kiló paradicsom, kérek, fél kiló uborka, kenyér, mit parancsol, csokoládé, 25 deka sonka, tejföl, 30 deka sajt, egy üveg ásványvíz, egy liter tej, mennyit fizetek, köszönöm, jó napot kívánok, még valamit, 5750 forint.

Eladó: _____

Ön: _____

Eladó: _____

Ön: _____

Eladó: _____

Ön: _____

Eladó: _____

Ön: _____

Gyakorlat 11. Прочитайте та перекладіть текст.

Az év négy évszaktól áll. A négy évszak: tavasz, nyár, ősz, tél. A tavaszi hónapok: március, április, május. Márciusban és áprilisban még hideg szokott lenni. De általában tavasszal süt a nap, sok a virág, és minden zöld. A nyári hónapok: június, július, augusztus. Nyáron nagyon meleg van, még 38 fok is lehet. Nyáron a diákok nem tanulnak, mert szünet van. Sok ember nem dolgozik, mert szabadságon van. Ők pihennek, utaznak, napoznak, kirándulnak, fürödnek. Őszi hónapok: szeptember, október, november. Ősszel már hideg van, fúj a szél, esik az eső. A táskában esernyőt vagy esőkabátot kell hordani. Decemberben, januárban és februárban tél van. Nagyon hideg van, felhős az ég, fagyok vannak, és hull a hó. Télen lehet síelni, korcsolyázni, szánkózni.

Milyen az idő tavasszal? _____

Milyen az idő nyáron? _____

Milyen az idő télen? _____

Milyen az idő ősszel? _____

Gyakorlat 12. Прочитайте та перекладіть наступні речення.

Kárpátalja nagy régió: 12 800 km² (négyzetkilométer). Körülbelül 1 259 000 ember él itt.

Ungvár kis város: 40 km². Körülbelül 113 888 ember él itt.

Ukrajna nagy ország: 603 628 km². Körülbelül 49 millió ember él itt.

Magyarország kis ország: 93 030 km². Körülbelül 10 millió ember él itt.

Знайдіть в інтернеті інформацію про інші міста України та Угорщини та напишіть речення угорською.

Kijev _____

Budapest _____

Lemberg _____

Debrecen _____

Szeged _____

Pécs _____

Nyíregyháza _____

Feladatok önálló munkához

1. Прослушайте пісню про цифри за посиланням:
<https://www.youtube.com/watch?v=K6VJvzxHxRc>,
<https://www.youtube.com/watch?v=kXQ8WR5zRnE>.
2. Прочитайте 14 урок з підручника Вавра К. Венгерский язык. Учебник для начинающих. – М., 2006. та перекладіть текст «Naptár. Egy év» С.68.
3. Виконайте вправи за посиланням:
https://www.magyarora.com/topics/nemzetkozi_oltozkodes.pdf та
https://www.Magyaroracom/lunchbreak/lunchbreak_idojaras1.pdf.
4. Вивчіть мовні звороти, якими виражають радість, здивування: **Nagyszerű, csodálatos! Прекрасно! Чудово! Hihetetlen, ezt nem hittem volna! Неймовірно, я у це і не повірив би! Ez nem rossz. Це не погано. Ezen nagyon csodálkozom! Це мене дуже дивує!**

ТЕМА 7. Категорія присвійності іменників

7.1. Особово-присвійні закінчення (*a birtokos személyjelezés*).

В угорській мові для вираження присвійних відносин вживаються спеціальні особово-присвійні закінчення, які приєднуються безпосередньо до іменників та прикметників. Розрізняють одного та багатьох володарів і одне та багато чим володіють.

Якщо слово закінчується на голосну, то у першій та другій особі однини та множини, особово-присвійні закінчення додаються безпосередньо до основи слова: *szoba*→*szobám*, *dzseki*→*dzsekid*, *szoba*→*szobánk*, *dzseki*→*dzsekitek*. Якщо слово закінчується на приголосну, то в першій та другій особі однини та другій особі множини, особово-присвійні закінчення додаються з допомогою сполучних голосних згідно з гармонією голосних: *laptop*→*laptopom*, *toll*→*tollad*, *kép*→*képetek*. У першій особі множини сполучна голосна завжди **-u, -ü** згідно з гармонією голосних: : *laptop*→*laptopunk*, *kép*→*képünk*.

Найбільше труднощів виникає з третьою особою однини та множини. У третій особі однини до основи слів, які закінчуються на голосну, додається закінчення **-ja, -je** згідно з гармонією голосних: *szoba*→*szobája*, *dzseki*→*dzsekije*. До дієслів, які закінчуються на приголосні **-s, -sz, -z, -zs, -c, -cs** та м'які **-gy, -ny, -ty, -ly, -j** додається закінчення **-a, -e** згідно з гармонією голосних: *lakás*→*lakása*, *kés*→*kése*. Стосовно слів, що закінчуються на інші приголосні, немає чітких правил. Зазвичай, форма присвійності подається у словниках, але після **-k, -d, -t, -p, -g, -n, -r** додаються закінчення **-ja, -je**.

Це стосується і третьої особи множини, де особово-присвійні закінчення **-uk, -ük** додаються до слів, які закінчуються на вищеперераховані приголосні, а закінчення **-juk, -jük** додаються до слів, що закінчуються на голосну та приголосні: *szoba*→*szobájuk*, *dzseki*→*dzsekijük*, *lakás*→*lakásuk*, *kés*→*késük*.

У третій особі множини займенник *ők* втрачає ознаку множини, форма множини зберігається тільки у того, чим володіють: **az ő könyvük** *їхня книга*. Якщо володарем є займенник *önök* або іменник, ознака множини зберігається лише у володаря, а те чим володіють, стоїть в однині: **az önök könyve** *ваша книга*.

Зверніть увагу! Особовий займенник у присвійних конструкціях вживати не потрібно, адже закінчення вказує на особу. Особовий займенник вживається лише у тому випадку, якщо на нього падає змістовий наголос¹⁴. Перед присвійною конструкцією в угорській мові вживається означений артикль. Присвійні форми можуть вживатися у різних відмінках: *táskámban*→ у моїй сумці, *asztalodon*→на твоєму столі, *kertemből*→з мого саду. Частини тіла вживаються у присвійній формі: *fáj a fejem*→болить моя голова.

Особово-присвійні закінчення

(одне, чим володіють)

	Слова, що закінчуються на голосну	Слова, що закінчуються на приголосну, з голосними заднього ряду чи змішаними голосними	Слова, що закінчуються на приголосну, з голосними переднього ряду
<i>az én</i>	-m	-om, -am	-em, -öm
<i>a te</i>	-d	-od, -ad	-ed, -öd
<i>az ő, Ön tanár</i>	-ja, -je	-a, -ja	-e, -je
<i>a mi</i>	-nk	-unk	-ünk
<i>a ti</i>	-tok, -tek, -tök	-otok, -atok	-etek, -ötök
<i>az ő, Önök, tanárok</i>	-juk, -jük	-uk, -juk	-ük, -jük

¹⁴ Упорядковано за підручниками Вавра К. Венгерский язык для начинающих та Горват К. – Лизанець П. Угорська мова для початківців.

<i>az én</i>	sapkám	dzsekim	szótárom	tollam	könyvem	bőröndöm
<i>a te</i>	sapkád	dzsekid	szótárod	tollad	könyved	bőröndöd
<i>az ő, Őn tanár</i>	sapkája	dzsekije	szótára	tolla	könyve	bőröndje
<i>a mi</i>	sapkánk	dzsekink	szótárunk	tollunk	könyvünk	bőröndünk
<i>a ti</i>	sapkátok	dzsekitek	szótáratok	tollatok	könyvetek	bőröndötök
<i>az ő, Őnök, tanárok</i>	sapkájuk	dzsekijük	szótáruk	tolluk	könyvük	bőröndjük

7.2. Закінчення давального відмінка.

Давальний відмінок в угорській мові виражається закінченням **-nak** або **-nek** відповідно до гармонії голосних: veszek virágot Évának → купую квіти Єві, írok levelet Péternek → пишу листа Петрові. У множині суфікс додається до форми множини: diákoknak → студентам.

Запитання для самоперевірки

Як виражаються особово-присвійні закінчення в угорській мові?

Szótár

arc	<i>обличчя</i>
báty	<i>старший брат</i>
család	<i>сім'я</i>
évfolyamtárs	<i>однокурсник</i>
fej	<i>голова</i>
fog	<i>зуб</i>
fül	<i>вухо</i>
haj	<i>волосся</i>
has	<i>живіт</i>
hát	<i>спина</i>
húg	<i>молодша сестра</i>

ismerős	<i>знайомий</i>
kedvenc	<i>улюблений</i>
kéz	<i>рука</i>
könyök	<i>лікоть</i>
láb	<i>нога</i>
mell	<i>груди</i>
nagybácsi	<i>дядько</i>
nagynéni	<i>тітка</i>
nővér	<i>старша сестра</i>
nyak	<i>шия</i>
órarend	<i>розклад</i>
orr	<i>ніс</i>
öcs	<i>молодший брат</i>
rokon	<i>родич</i>
szem	<i>око</i>
szemöldök	<i>брова</i>
szempilla	<i>вія</i>
szív	<i>серце</i>
szomszéd	<i>сусід</i>
szüleim	<i>мої батьки</i>
tágas	<i>просторий</i>
térd	<i>коліно</i>
testvér	<i>брат/сестра</i>
unokatestvér	<i>двоюрідний брат/сестра</i>
váll	<i>плечі</i>

Gyakorlati feladatok

Gyakorlat 1. Поставте у присвійні форми наступні слова:

Fürdőruha, nadrág, pulóver, zokni, blúz, szoknya, sapka, fehérnemű, köntös, pizsama, magassarkú cipő, szandál, papucs, kardigán, kabát, hálóing, rövidnadrág, póló, bőrrönd,

táska, ház, lakás, ceruza, fej, arc, hát, szem, orr, nyak, láb, kéz, könyök, térd, has, ujj, szemöldök, szempilla, fog, fül, csizma, kesztyű, harisnyanadrág, napszemüveg, zakó.

Az én _____

A te _____

Az ő _____

A mi _____

A ti _____

Az ő _____

Gyakorlat 2. Кому належить річ?

A táskám piros (én). A tollad fekete (). A bőröndje nehéz (). A házatok messze van a belvárostól (). Az autójuk régi (). A macskánk lusta (). A pénzed a fiókban van (). A számítógépetek nem működik (). A kulcsod a fiókban van (). A könyvük unalmas (). A tévéjük nem színes (). A kabátod túl rövid ().

Gyakorlat 3. Заповніть анкету.

Adatlap

A nevem: _____

A nemzetiségem: _____

A címem: _____

A foglalkozásom: _____

A telefonszámom: _____

Az e-mail-címem: _____

Задайте питання, звертаючись на ти і на Ви:

Mi a neved? Mi a neve?

Gyakorlat 5. Доповніть таблицю.

az én	barátnóm				
a te					szomszédod
az ő, Ön		ismerőse			
a mi			évfolyamtársunk		
a ti				rokonotok	
az ő					

Gyakorlat 6. Доповніть слова закінченнями давального відмінка.

Barátnóm....., évfolyamtársunk....., rokonod....., ismerősöm....., testvérem....., Zsolti....., Kati....., orvos....., tanárnő....., feleségem....., férjed....., gyerek....., családom....

Gyakorlat 7. Перекладіть речення угорською.

Моя квартира велика і простора. _____

Де твій словник? _____

Його автомобіль знаходиться за університетом. _____

Робота вчителя важка. _____

Їхній будинок знаходиться далеко від центру міста. _____

Біля вашого (ti) будинку гарний парк. _____

Де наш пес? _____

Якого кольору твоє пальто? _____

У нашому місті немає метро. _____

Столиця Угорщини – Будапешт. _____

Мій улюблений серіал «Друзі». _____

Будинок мого знайомого. _____

Автомобіль вашого родича. _____

Кіт моєї подруги. _____

Gyakorlat 8. Доповніть таблицю.

az én	lábam					
a te					fejed	
az ő, Ön		melle				
a mi			kezünk			
a ti						hajatok
az ő				szemük		

Gyakorlat 9. Доповніть таблицю особово-присвійними закінченнями першої особи однини.

Hol?	házamban			táskámban	
Hova?		kertembe			szekrényembe
Honnan?			lakásomból		

Доповніть таблицю особово-присвійними закінченнями другої особи однини

Hol?	házadban			táskádban	
Hova?		kertedbe			szekrényedbe
Honnan?			lakásodból		autódból

Доповніть таблицю особово-присвійними закінченнями третьої особи однини

Hol?	házában			táskájában	
Hova?		kertjébe			szekrényébe
Honnan?			lakásából		autójából

Доповніть таблицю особово-присвійними закінченнями першої особи множини

Hol?	házunkban			táskánkban	
Hova?		kertünkbe			szekrényünkbe
Honnan?			lakásunkból		

Доповніть таблицю особово-присвійними закінченнями другої особи множини

Hol?	házatokban			táskátokban	
Hova?		kertetekbe			szekrényetekbe
Honnan?			lakásotokból		

Gyakorlat 10. Перекладіть речення угорською.

Твоя картина висить у моїй квартирі. _____

Де ключ від твоєї квартири? _____

Мій телефон знаходиться на твоєму столі. _____

Його подруга живе у моєму будинку. _____

Твій пес спить у моєму дворі. _____

Твій словник знаходиться на моїй книжковій полиці. _____

Його автомобіль стоїть під моїм вікном. _____

Твій сусід мій хороший друг. _____

Feladatok önálló munkához

1. Прочитайте 24 урок з підручника Вавра К. Венгерский язык. Учебник для начинающих. – М., 2006.

2. Виконайте _____ вправи _____ за _____ посиланням:

https://www.magyarora.com/grammar/hires_birtokos.pdf

https://www.magyarora.com/grammar/birtokos_2.pdf

Шкала самооцінювання рівня володіння мовленням

		A1
Р о з у м і н н я	Аудіюван- ня	<i>Я можу впізнавати знайомі слова та найелементарніші фрази, що стосуються мене самого, моєї сім'ї та найближчого конкретного оточення за умови, коли люди говорять повільно і чітко.</i>
	Читання	<i>Я можу розуміти знайомі імена, слова і дуже прості речення, наприклад, в оголошеннях, на постерах та в каталогах.</i>

Г о в о р і н н я	Діалогічне мовлення	<i>Я можу брати участь у діалозі на простому рівні за умови, що співрозмовник готовий повторити або перефразувати свої висловлювання у повільному темпі й допомогти мені сформулювати те, що я намагаюсь сказати. Я можу ставити прості запитання та відповідати на такі ж прості запитання, що стосуються сфери невідкладних потреб, або на дуже знайомі теми.</i>
	Монологіч- не мовлення	<i>Я можу використовувати прості речення та вирази для описання місця, де я живу, і людей, яких я знаю.</i>

<p>П и с ь м о</p>	<p>Писемне мовлення (письмо)</p>	<p><i>Я можу писати короткі, прості листівки, наприклад, поздоровлення зі святом. Я можу заповнювати формуляри, вносити своє прізвище, національність та адресу, наприклад, в реєстраційний листок готелю.</i></p>
--	---	--

Список використаних джерел

- Бориско Н.Ф. Сам себе методист или советы изучающему иностранные языки. – К. : «Фирма ИНКОС», 2001. – 267 с.
- Вавра К. Венгерский язык. Учебник для начинающих. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2006. – 319 с.
- Ганич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. – К.: Вища школа, 1985.
- Горват К.І. – Лизанець П.М. Угорська мова для початківців. – Ужгород, 1992. – 291 с.
- Гуськова А.П. Венгерский язык. Справочник по глаголам. – М.: Живой язык, 2009. – 224 с.
- Гуськова А.П. Венгерский язык. Справочник по грамматике. – М.: Живой язык, 2009. – 224 с.
- Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. укр. видання д.пед.н., проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003.
- Кочерган М.П. Вступ до мовознавства: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002.
- Сий Е. Курс венгерского языка. – Будапешт, 1981. – 630 с.
- Українсько-російсько-угорський словник лінгвістичної термінології / К.Адягаші, О. Паламарчук, О.Снитко, Г.Стрельчук, Г.Балаж, Н.Білик, М.Шевченко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. – 521 с.
- A magyar mint idegen nyelv – hungarológia (szerk. Giay Béla–Nádor Orsolya). Budapest, 1999.
- A magyar nyelv könyve. Szer.: A.Jászó Anna. – Trezó Könyvkiadó, 2007.
- Éder Zoltán 1983: Fejezetek a magyar mint idegen nyelv oktatásának történetéből. MagyarNyelvőr. 107. évf. 3. 309-323.
- Gaál E. Magyar nyelv. Szintek, síkok, hálózatok. – Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2016.

- Gedeon Márta. Ötletek a főnevek tárgy esetének tanításához. Режим доступа: <http://www.nyeomszsz.org/orszavak/pdf/GedeonJav.pdf>
- Halló, itt Magyarország I. (első rész) + CD. – Akadémiai kiadó, 2005.
- Halló, itt Magyarország I. (második rész) + CD. – Akadémiai kiadó, 2005.
- Héger Ágnes: A névelő használatának problémái a magyar mint idegen nyelv oktatásában. In: HungÉvk. 5: 92–105.
- Hlavacska E., Hoffmann I., Laczkó T., Maticsák S. Hungarolingua 3. Magyar nyelvkönyv. – Debreceni Nyári Egyetem, 1999.
- Keresztes László: Gyakorlati magyar nyelvtan. Debrecen, 2002.
- Magyar grammatika. – Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 2000.
- Maticsák Sándor: Magyar nyelvoktatás a kilencvenes évek végén. In: Hungarológia 1 (1999)/ 1–2: 145–160.
- Rózsavölgyi Edit: A magyar szórend kérdéséhez. In: MaNyId. 135–146.
- Sturcz Zoltán: Magyar nyelvi és kulturális problémák orosz anyanyelvűek oktatásában. In: Hungarológia 1 (1999)/ 1–2:169–180.
- Szende Virág: A kiejtéstanítás alapjai és sajátosságai a magyar mint idegen nyelv tanítása során. In: MaNyId. 161–168.
- Szita Szilvia–Pelcz Katalin. Magyar nyelvkönyv A1–A2. 1. kötet. – Pécsi Tudományegyetem, 2013.
- Szita Szilvia–Pelcz Katalin. Nyelvtani munkafüzet A1–A2. – Pécsi Tudományegyetem, 2013.

Список підручників з вивчення угорської мови як іноземної

- Durst Péter: Lépésenként magyarul I. Szeged, 2004.
- Durst Péter: Lépésenként magyarul II. Szeged, 2004.
- Fülei-Szántó Endre: Magyar nyelvkönyv külföldiek számára I–IV. Budapest, 1972.
- Halló, itt Magyarország I. (első rész) + CD. – Akadémiai Kiadó, 2005.
- Halló, itt Magyarország I. (második rész) + CD. – Akadémiai Kiadó, 2005.
- Hlavacska Edit–Hoffmann István–Laczkó Tibor–Maticsák Sándor: Hungarolingua 1. Debrecen, 1991.
- Hlavacska Edit–Hoffmann István–Laczkó Tibor–Maticsák Sándor: Hungarolingua 2. Debrecen, 1993.
- Hlavacska Edit–Hoffmann István–Laczkó Tibor–Maticsák Sándor: Hungarolingua 3. Debrecen, 1999.
- Jónás Frigyes: Magyar nyelv külföldieknek. Budapest, 1992.
- Kovácsi Mária: Itt magyarul beszélnek I–II. Budapest, 1993.
- Learn Hungarian. London, 1997.
- Nyomárkay István: Magyar nyelvkönyv idegen ajkúak számára. Budapest, 1981.
- Pontifex Zsuzsa: Hungarian Teach Yourself. London, 1993.
- Szj Enikő: Kursz vengerszkogo jazika. Budapest, 1981.
- Somos Béla: 1000 szó magyarul. Budapest, 2000.
- Вавра К. Венгерский язык. Учебник для начинающих. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2006. – 319 с.
- Горват К.І. – Лизанець П.М. Угорська мова для початківців. – Ужгород, 1992. – 291 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.magyarora.com/magyar/index.html>
2. <http://magyar-ok.hu/hu/home.html>
3. <http://hungarianlesson.eu/en/>
4. <http://magyarnyelvtanfolyam.blogspot.com/p/szintek-szerint-a1-kezdogyumolcsok.html>
5. <http://magyarnyelvtanfolyam.blogspot.com/search/label/Gyerekeknek>
6. <http://szotar.sztaki.hu/>
7. <https://emagyariskola.hu/tudasbazis/e-magyarul-1-bovitett>
8. <http://www.lepesenkent.hu/index.php?page=kezdolap>
9. <http://place-info.ru/vengerskij-yazyk/vengerskaya-literatura-audio-vengerskij-yazyk/tolkien-a-gyuru-szovetseg>

УКРАЇНСЬКО-УГОРСЬКИЙ СЛОВНИК

1.	абрикос	barack
2.	автобус	autóbusz
3.	адвокат	ügyvéd
4.	айва	birsalma
5.	Альпи	Alpok
6.	англієць	angol
7.	апельсин	narancs
8.	аптека	gyógyszertár
9.	багато	sok
10.	басейн	uszoda
11.	бачить	lát
12.	березень	március
13.	біжить	fut, szalad
14.	білизна	fehérenemű
15.	бланк, формуляр	úrlap
16.	близько	közel
17.	блуза	blúz
18.	брат/сестра	testvér
19.	брова	szemöldök
20.	брудний	piszkos
21.	будинок	ház
22.	будує	épít
23.	бузок	orgona
24.	буряк	cékla
25.	ванна кімната	fürdőszoba
26.	вдома	otthon
27.	вересень	szeptember
28.	вершки	tejszín

29.	веселий	vidám
30.	весна	tavas
31.	весною	tavasszal
32.	взимку	télen
33.	взуття	cipő
34.	ви	ti
35.	вино	bor
36.	Висить; 2. Залежить (від когось)	függ
37.	високий	magas
38.	вишня	meggy
39.	вівторок	kedd
40.	відпочиває	pihen
41.	відпочиває влітку на дачі, курорті	nyaral
42.	вікно	ablak
43.	Вістря, лезо; 2. Живе, мешкає, існує	él
44.	вітальня	nappali
45.	вітер	szél
46.	вішалка	fogas
47.	вія	szempilla
48.	влітку	nyáron
49.	вокзал	pályaudvar
50.	волосся	haj
51.	восени	ősszel
52.	вулиця	utca
53.	вухо	fül
54.	вчитель	tanár
55.	вчителька	tanárnő
56.	вчиться	tanul

57.	газета, новина	újság
58.	гарний	szép
59.	говорить, розмовляє	beszél
60.	голова	fej
61.	голодний	éhes
62.	гора	hegy
63.	горіх	dió
64.	готель	szálloda
65.	градус	fok
66.	грає в м'яч	futballozik
67.	гранат	gránát
68.	грудень	december
69.	груди	mell
70.	гуляє	sétál
71.	гуртожиток	kollégium
72.	далеко	messze
73.	дах	tető
74.	дача для літнього відпочинку	nyaraló
75.	двері	ajtó
76.	двір	udvar
77.	двоюрідний брат/сестра	unokatestvér
78.	День, доба. 2. сонце	nap
79.	десять	tíz
80.	дешевий	olcsó
81.	джинси	farmer
82.	диван	divány
83.	дивиться	néz
84.	дитина	gyerek
85.	довгий	hosszú

86.	додому	haza
87.	дорога, шлях	út
88.	дорогий	drága
89.	дошка, плитка шоколаду (tábla csokoládé)	tábla
90.	дощовий плащ	esőkabát
91.	друг	barát
92.	дує	fúj
93.	дядько	nagybácsi
94.	живе, проживає, мешкає	lakik
95.	живіт	has
96.	життя	élet
97.	жовтень	október
98.	жовтий	sárga
99.	загалом, у загальному	általában
100.	закордонний паспорт	útlevel
101.	занавіска	függöny
102.	зараз, зразу, негайно	máris
103.	засмагає	napozik
104.	звик, має звичку	szokott
105.	зелений	zöld
106.	зелений горох	zöldborsó
107.	знайомий	ismerős
108.	знову	újra
109.	зручний, комфортний	kényelmes
110.	зуб	fog
111.	і	és
112.	ізюм	mazsola
113.	ім. замок, дієсл. чекає	vár
114.	їдальня	étkező, menza

115.	кава	kávé
116.	казка	mese
117.	кам�нь	k�
118.	капелюх	kalap
119.	кардиган	kardigán
120.	карта	Térkép
121.	картина, зображення	k�p
122.	картопля	krumpli, burgonya
123.	каса	pénztár
124.	катається на лижах	s�iel
125.	кататися на ковзанах	korcsolyázni
126.	кататися на санях	sz�nkozni
127.	кафедра	tanszék
128.	каша	k�sa
129.	квартира	lakás
130.	кв�тень	április
131.	килим	szőnyeg
132.	к�мната	szoba
133.	к�нець тижня, вих�дни	hétvége
134.	к�нотеатр	mozi
135.	клас, в�дд�л	osztály
136.	ключ	kulcs
137.	книга	könyv
138.	книжкова полиця	könyvespolc
139.	колготи	harisnyanadrág
140.	к�ліно	t�rd
141.	комод	kom�d
142.	комп'ютер	számítógép
143.	конспектує	jegyzetel

144.	контрольно-пропускний пункт	határátkelőhely
145.	концерт	koncert
146.	коридор	folyosó
147.	коричневий	barna
148.	коробка	doboz
149.	короткий	rövid
150.	корфіола	karfiol
151.	космос	űr
152.	костюм	kosztüm
153.	крісло	fotel
154.	крок	lépés
155.	купається	fürdik
156.	купальник	fürdőruha
157.	куртка	dzseki
158.	лев	oroszlán
159.	лимон	citrom
160.	липень	július
161.	листопад	november
162.	лікар	orvos
163.	лікоть	könyök
164.	лінується	lustálkodik
165.	ложка	kanál
166.	любить, кохає	szeret
167.	людина	ember
168.	лютий	február
169.	магазин продовольчих товарів	élelmiszerbolt
170.	маленький	kicsi
171.	масло	vaj
172.	меблі	bútor

173.	мед	méz
174.	мінеральна вода	ásványvíz
175.	міст	híd
176.	мовчати, слухати	hallgat
177.	мої батьки	szüleim
178.	молодий	fiatal
179.	молодша сестра	húg
180.	молодший брат	öcs
181.	молоко	tej
182.	мороз	fagy
183.	музика	zene
184.	мука	liszt
185.	мюслі	müzli
186.	м'ясна нарізка	felvágott
187.	м'ясо	hús
188.	на жаль, шкода, на нещастя	sajnos
189.	набережна	rakpart
190.	народ	nép
191.	негарний	csunya
192.	неділя	vasárnap
193.	незручний, некомфортний	kényelmetlen
194.	низький	alacsony
195.	ніж	kés
196.	німець	német
197.	ніс	orr
198.	нічна сорочка	hálóing
199.	нога	láb
200.	ножиці	olló
201.	нудний	unalmas

202.	обличчя	arc
203.	овес	zab
204.	огірок	uborka
205.	однокурсник	évfolyamtárs
206.	одяг, сукня	ruha
207.	ожина	földi szeder
208.	озеро	tó
209.	око	szem
210.	оранжевий	narancssárga
211.	офіс	iroda
212.	оцет	ecet
213.	падає, сиплеться	esik, hull
214.	пальто	kabát
215.	пан	úr
216.	папка	mappa
217.	парасолька	esernyő
218.	парковка	parkoló
219.	парта, лавка	pad
220.	паста, макаронні вироби	tészta
221.	пекарня	pékség
222.	Перекладає (на іншу мову); 2. Обертає, повертає	fordít, megfordít
223.	перекладач	tolmács
224.	персик	őszibarack
225.	перукар	fodrász
226.	петрушка	petrezselyem
227.	п'є	iszik
228.	пиво	sör
229.	питає	kérdez

230.	пише	ír
231.	піджак	zakó
232.	підлога	padló
233.	підприємець	üzletember
234.	піжама	pizsama
235.	після обіду	délután
236.	плечі	váll
237.	площа	tér
238.	поверх	emelet
239.	повідомлення	üzenet
240.	подорожує	utazik
241.	поет, лірик	költő
242.	полуниця	eper
243.	Польща	Lengyelország
244.	поляк	lengyel
245.	помідор	paradicsom
246.	понеділок	hétfő
247.	пора року	évszak
248.	пояснює	magyaráz
249.	правда	igaz
250.	пральна машинка	mosógép
251.	приблизно	körülbelül
252.	прикраса	dísz
253.	приправа	fűszer
254.	прихожа	előszoba
255.	причина	ok
256.	прогулянка	séta
257.	просить	kér
258.	просторий	tágas

259.	пташка	madár
260.	п'ятниця	péntek
261.	редис	reték
262.	риба	hal
263.	робить, виробляє, виготовляє	csinál
264.	робота	munka
265.	родич	rokon
266.	розклад занять	órarend
267.	розумний	okos
268.	росіянин	orosz
269.	рука	kéz
270.	рукавиці	kesztyű
271.	ручка	toll
272.	саквояж	bőrönd
273.	сандали	szandál
274.	светр	pulóver
275.	свинина	sertéshús
276.	свіжий	friss
277.	світить, пече	süt
278.	свято	ünnep
279.	секунда	másodperc
280.	середа	szerda
281.	серіал	sorozat
282.	серпень	augusztus
283.	серце	szív
284.	сидить	ül
285.	синій	kék
286.	сир	sajt
287.	сіть	só

288.	сім'я	család
289.	сірий	szürke
290.	січень	január
291.	скло, пляшка	üveg
292.	слово	szó
293.	смак	íz
294.	сметана	tejföl
295.	смородина	ribizli
296.	сонцезахисні окуляри	napszemüveg
297.	сорочка	ing
298.	сосиска	virslí
299.	спеціальність	szak, szakma, szakképzettség
300.	спина	hát
301.	співак	énekes
302.	спідниця	szoknya
303.	спортзал	konditerem
304.	справа, річ	dolog, ügy
305.	спраглий	szomjas
306.	стакан	pohár
307.	старий	régi
308.	старий (живі істоти)	öreg
309.	старша сестра	nővér
310.	старший брат	báty
311.	стіл	asztal
312.	стілець	szék
313.	стіна	fal
314.	сто	száz
315.	стоїть; 2. підборіддя	áll
316.	столовий прибор	evőeszköz

317.	стручкова квасоля	zöldbab
318.	студент	diák, egyetemista
319.	субота	szombat
320.	сумний	szomorú
321.	суниця лісова	erdei szamóca
322.	сусід	szomszéd
323.	так	igen
324.	тапочки	papucs
325.	тварина	állat
326.	твір, витвір	mű, alkotás
327.	творог	túró
328.	телевізор	tévé
329.	тітка	nagynéni
330.	товар	áru
331.	трава	fű
332.	травень	május
333.	традиційна випічка	ugorszka pogácsa
334.	тут	itt
335.	туфлі на високих підборах	magassarkú cipő
336.	угорець	magyar
337.	українець	ukrán
338.	улюблений	kedvenc
339.	університет	egyetem
340.	урок, година, годинник	óra
341.	усе	minden
342.	факультет	kar, fakultás
343.	фініки	datolya
344.	фіолетовий	lila
345.	фірма	cég

346.	форма, фігура (зовнішній вигляд)	alak
347.	футболка поло	póló
348.	халат	köntös, köpeny
349.	хвилина	perc
350.	хмара	felhő
351.	хоче, бажає	akar
352.	хто	ki
353.	цифра, число, чисельність, номер	szám
354.	цікавий	érdekes
355.	чай	tea
356.	час, погода	idő, időjárás
357.	чашка	csészse
358.	червень	június
359.	червоний	piros
360.	четвер	csütörtök
361.	чистий	tiszta
362.	читає	olvas
363.	чоботи	csizma
364.	чоловік	férfi
365.	чорний	fekete
366.	слухає	hall, hallgat
367.	шапка	sapka
368.	шия	nyak
369.	шкарпетки	zokni
370.	шкіра	bőr
371.	шорти	rövidnadrág
372.	штани	nadrág
373.	що	mi
374.	щось	valami

375.	яйце	tojás
376.	який	milyen
377.	який із	melyik